

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดของศูนย์แสงอรุณ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน” เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพโดยผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์และศึกษาจากเอกสาร เพื่อศึกษารูปแบบ หลักการ กระบวนการการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดของศูนย์แสงอรุณ ด้วยการนำเสนอถึงประวัติความเป็นมา รูปแบบวิธีการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด และผลการดำเนินงานของศูนย์อรุณ ทั้งนี้เมื่อได้นำเสนอข้อมูลดังกล่าวแล้ว จึงทำการศึกษาและนำเสนอรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมในการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด รวมทั้งเพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและปัจจัยที่ส่งผลต่อความบกพร่องในการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด เพื่อหาแนวทางการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์แสงอรุณ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผู้ศึกษาได้สรุปรวมผลการการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายไว้ดังนี้

4.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด

ผู้ศึกษาได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม คือ

1. เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณ
2. ผู้เข้ารับการบำบัดและผู้ผ่านการบำบัด
3. ผู้นำชุมชน
4. ญาติที่เกี่ยวข้อง

ผลการสัมภาษณ์ 4 กลุ่มเป้าหมาย ทำให้ได้ข้อมูลในเรื่อง รูปแบบการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดของศูนย์แสงอรุณ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

กลุ่มตัวอย่างที่ 1 เป็นเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณ ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 4 คน โดยมีอายุเฉลี่ยตั้งแต่ 16 - 50 ปี สถานภาพโสดจำนวน 1 คน สถานภาพสมรสจำนวน 3 คน มีสัญชาติไทย มีภูมิลำเนาเป็นคนในพื้นที่ ตำบลแม่नाตอง อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีระดับการศึกษาตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 3 ถึง ปริญญาโท ทำงานที่ศูนย์แสงอรุณมาแล้วเป็นเฉลี่ยตั้งแต่ 1 ปี ถึง 4 ปี โดยเหตุผลที่เข้ามาทำงานที่ศูนย์แสงอรุณมีความเหมือนกันคือเคยเป็นผู้ติดยาเสพติดและได้รับ

การบำบัดรักษาให้หายด้วยรูปแบบวิธีการของศูนย์แสงอรุณ จึงทำให้อายากเข้ามาทำงานเพื่อช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติดคนอื่น เห็นปัญหาและความยากลำบากของผู้ติดยาเสพติดซึ่งเป็นพี่น้องชาติพันธุ์ลาหู่ในพื้นที่ตำบลแม่มาเต็ง อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีเหตุผลที่ต่างออกไป 1 คน คือเป็นคนในพื้นที่และมีเชื้อสายชาติพันธุ์ลาหู่จึงอยากที่จะเข้ามาช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติด

กลุ่มตัวอย่างที่ 2 ประกอบด้วยผู้เข้ารับการบำบัดและผู้ผ่านการบำบัด ในช่วงเดือนสิงหาคม 2554 มีจำนวนทั้งสิ้น 15 คน ผู้เข้ารับการบำบัดรักษาในช่วงเดือนสิงหาคม 2554 จำนวน 9 คน และผู้ผ่านการบำบัดรักษากับศูนย์แสงอรุณจำนวน 6 คน โดยแบ่งเป็นเพศชายจำนวน 13 คน เพศหญิงจำนวน 2 คน โดยมีอายุเฉลี่ยตั้งแต่ 17-60 ปี สถานภาพโสดจำนวน 2 คน สถานภาพสมรสจำนวน 13 คน มีสัญชาติไทยจำนวน 2 คน ไม่มีสัญชาติ 13 คน ชาติพันธุ์ไทยจำนวน 2 คน ชาติพันธุ์ลาหู่จำนวน 13 คน มีภูมิลำเนาเป็นคนนอกพื้นที่จำนวน 2 คน เป็นคนในพื้นที่ ตำบลแม่มาเต็ง อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 13 คน มีระดับการศึกษามีตั้งแต่ไม่ได้เรียนหนังสือจนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้เข้ารับการบำบัดและผู้ผ่านการบำบัดมีอาชีพรับจ้างจำนวน 13 คน เป็นนักเรียนจำนวน 2 คน รายได้เฉลี่ย 200 บาท/วัน เฉลี่ยอายุที่เริ่มเสพยาเสพติดครั้งแรกจะอยู่ที่ 10 ปี เสพยาเสพติดมาแล้วต่ำสุด 2 ปี สูงสุด 30 ปี ประเภทของสารเสพติดที่ใช้คือ ยาบ้าจำนวน 2 คน ยาฝิ่นจำนวน 13 คน สำหรับสาเหตุที่ทำให้ใช้ยาเสพติดมีเหตุผลที่เหมือนกัน คือ เพื่อให้มีแรงในการทำงาน เพื่อให้หายเจ็บไข้ หายจากอาการปวดเมื่อยร่างกาย เห็นรุ่นปู่ย่า คนสูงอายุในพื้นที่เสพ เป็นเหมือนวัฒนธรรมที่มีมานานแล้วและคิดว่าไม่ได้ส่งผลเสียอะไร แต่มี 1 เหตุผลที่แตกต่างออกไปซึ่งเป็นเหตุผลของผู้เข้ารับการบำบัดรักษาซึ่งเป็นคนนอกพื้นที่จำนวน 2 คน ซึ่งเป็นเด็กวัยรุ่น คือ อยากลองเสพตามเพื่อน สำหรับจำนวนครั้งที่ตั้งใจเลิกยาเสพติดจะมากกว่า 2 ครั้งขึ้นไปทุกคน โดยเหตุผลที่ต้องการจะเลิกยาเสพติดมีเหมือนกันทุกคนคือ อยากที่จะเลิกเสพยาเสพติดเพราะร่างกายทรุดโทรมอันเป็นผลมาจากการใช้ยาเสพติด ไม่อยากถูกตำรวจจับ มีผู้เข้ารับการบำบัดรักษาจำนวน 13 คนให้เหตุผลที่ต่างออกไปคือ เพราะมีอายุมากขึ้น มีลูก มีเมีย และทั้งครอบครัวอยากให้เลิก จึงอยากที่จะเลิกยา ผู้เข้ารับการบำบัดจำนวน 2 คนซึ่งเป็นเด็กวัยรุ่นให้เหตุผลที่ต่างออกไปคือ พ่อแม่ผู้ปกครองอยากให้เลิกยาเสพติด

ความรู้สึกรู้สึกของครอบครัว/ชุมชนที่มีต่อผู้เข้ารับการบำบัดและผู้ผ่านการบำบัดอาศัยอยู่มีความเห็นตรงกันทุกคน คือ รู้สึกดีถ้าสามารถเลิกยาเสพติดได้และพร้อมที่จะให้โอกาส มีผู้ที่เคยเข้ารับการบำบัดรักษาจากศูนย์บำบัดของหน่วยงานภาครัฐจำนวน 3 คน ซึ่งเคยเข้ารับการบำบัดมาแล้วจำนวน 1 ครั้ง สำหรับผู้ติดยาเสพติดอีก 12 คน ยังไม่เคยเข้ารับการบำบัดจากศูนย์บำบัดใด

เหตุผลที่ผู้เข้ารับการบำบัดและผู้ผ่านการบำบัดเลือกเข้ารับการบำบัดกับศูนย์แสงอรุณมีเหตุผลเหมือนกันอยู่ 13 คนคือ เป็นคนในพื้นที่อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งศูนย์แสงอรุณอยู่

ใกล้บ้าน เดินทางมาได้ง่าย สภาพแวดล้อมเหมือนอยู่ที่บ้านศูนย์แสงอรุณจะเน้นความสมัครใจของผู้ที่มาบำบัด ทำให้ผู้เข้ารับการบำบัดมีสายใจที่จะมาบำบัด และมีงานให้ทำอยู่ตลอดเวลา ไม่เครียด ให้กินอิ่มทุกมื้อ เจ้าหน้าที่ดูแลอย่างทั่วถึง ผู้เข้ารับการบำบัดรู้จักกับเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ เจ้าหน้าที่ภายในศูนย์พูดภาษาลาวผู้ได้ ทำให้สามารถสื่อสาร เข้าใจกันได้ง่าย และดูแลดี มีความเป็นเองเหมือนเป็นครอบครัวเดียวกัน ไม่แบ่งว่าเป็นผู้เข้ารับการบำบัดหรือเป็นเจ้าหน้าที่ มีความเคารพและนับถือ ผู้จัดการศูนย์แสงอรุณ (อาจารย์สุรศักดิ์ พรสกุลไพศาล) อีกทั้งเคยได้ยืมคนในชุมชนที่เคยเข้ามาบำบัดกับทางศูนย์แสงอรุณบอกว่า ภาวะเบี่ยง ข้อบังคับภายในศูนย์ไม่เข้มงวดมาก วิถีชีวิตภายในศูนย์แสงอรุณมีความคล้ายคลึงกับอยู่ที่บ้านตัวเอง เจ้าหน้าที่ของศูนย์ใจดี ทางอาจารย์สุรศักดิ์ พรสกุลไพศาลซึ่งเป็นผู้จัดการของศูนย์แสงอรุณได้เข้าไปสร้างความเข้าใจกับผู้ติดยาเสพติดในพื้นที่เกี่ยวกับการบำบัดรักษาพร้อมทั้งชักชวนให้เข้ามาบำบัดกับศูนย์แสงอรุณ และภายหลังจากผ่านการบำบัดเจ้าหน้าที่ก็ไปเยี่ยมหาที่บ้าน มาให้กำลังใจทุกอาทิตย์ มีผู้เข้ารับการบำบัดและผู้ผ่านการบำบัดที่เป็นคนนอกพื้นที่จำนวน 2 คนที่ให้เหตุผลที่ต่างออกไป คือ พ่อแม่ผู้ปกครองอยากให้มาอยู่ที่ศูนย์แสงอรุณเพราะจะได้อยู่ไกลเพื่อนที่เคยเสพยาเสพติดด้วยกัน อยู่ไกลบ้าน ไกลจากสภาพแวดล้อมเดิมที่มียาเสพติดอยู่ในพื้นที่ ซึ่งน่าจะทำให้สามารถเลิกยาเสพติดได้

กลุ่มตัวอย่างที่ 3 เป็นผู้นำชุมชน เป็นแกนนำที่มีการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการคือ กลุ่มผู้ใหญ่บ้าน และแกนนำทางธรรมชาติ โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกจากบุคคลที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ เชื่อฟัง และได้มีการทำงานร่วมกับศูนย์แสงอรุณ ซึ่งจะรู้ถึงขั้นตอนกระบวนการการทำงาน ของศูนย์แสงอรุณ โดยผู้นำชุมชนเหล่านี้เป็นแกนนำที่อยู่ในพื้นที่เป้าหมายในการทำงานของศูนย์แสงอรุณ รวมจำนวนทั้งสิ้น 10 คน ในพื้นที่ 10 หมู่บ้าน/ชุมชน ดังนี้

1. บ้านป่ายาง	หมู่ที่ 3	ตำบลแม่ณาเต็ง	อำเภอป่าย	จังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. บ้านห้วยห้วย	หมู่ที่ 4	ตำบลแม่ฮี	อำเภอป่าย	จังหวัดแม่ฮ่องสอน
3. บ้านในของ	หมู่ที่ 9	ตำบลแม่ณาเต็ง	อำเภอป่าย	จังหวัดแม่ฮ่องสอน
4. บ้านหัวป่า	หมู่ที่ 4	ตำบลเวียงเหนือ	อำเภอป่าย	จังหวัดแม่ฮ่องสอน
5. บ้านยามชายแดน	หมู่ที่ 7	ตำบลเวียงเหนือ	อำเภอป่าย	จังหวัดแม่ฮ่องสอน
6. บ้านแม่ปิง	หมู่ที่ 11	ตำบลเวียงเหนือ	อำเภอป่าย	จังหวัดแม่ฮ่องสอน
7. บ้านป่าสองแ่ง	หมู่ที่ 6	ตำบลเวียงเหนือ	อำเภอป่าย	จังหวัดแม่ฮ่องสอน
8. บ้านป่าซาง	หมู่ที่ 6	ตำบลเวียงเหนือ	อำเภอป่าย	จังหวัดแม่ฮ่องสอน
9. บ้านยะโป้	หมู่ที่ 4	ตำบลแม่ณาเต็ง	อำเภอป่าย	จังหวัดแม่ฮ่องสอน
10. บ้านใหม่สหสัมพันธ์	หมู่ที่ 7	ตำบลเวียงใต้	อำเภอป่าย	จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ข้อมูลทั่วไปของผู้นำชุมชน สามารถประมวลได้ดังนี้ ผู้นำชุมชนทั้ง 10 คน มีอายุเฉลี่ยตั้งแต่ 35-60 ปี เป็นเพศชายทั้งหมด มีสัญชาติไทย เชื้อสายลาหู่ จำนวน 8 คน อีก 2 คน มีสัญชาติไทย เชื้อชาติไทย ทั้งหมดมีภูมิลำเนาเป็นคนที่อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีระดับการศึกษาตั้งแต่ประถมศึกษาปีที่ 6 จนถึงระดับปริญญาตรี ได้ทำงานร่วมกับศูนย์แสงอรุณมาแล้วเฉลี่ย 3 ปี ต่อคน

กลุ่มตัวอย่างที่ 4 เป็นภาคที่เกี่ยวข้อง จำนวน 7 คน ซึ่งเป็นตัวแทนจากหน่วยงาน/องค์กร ที่ให้การสนับสนุนทรัพยากร งบประมาณอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเป็นเจ้าของพื้นที่ที่ทำงานประสานและสนับสนุนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกับศูนย์แสงอรุณ โดยตรง ประกอบไปด้วย เจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 5 ตำแหน่งผู้ประสานงานพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่มูลนิธิภูมิพลังชุมชนไทย ตำแหน่งผู้ประสานงานพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดอำเภอปาย ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดอำเภอปาย จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลเวียงใต้ อำเภอปาย ตำแหน่งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเวียงใต้ จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่คริสตจักรวัฒนา ตำแหน่ง ศาสนจารย์ จำนวน 1 คนและเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลปาย ตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพประจำโรงพยาบาลปาย จำนวน 2 คน สถานภาพโสด จำนวน 4 คน สถานภาพสมรสจำนวน 3 คน มีสัญชาติไทยทุกคน มีระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีถึงปริญญาโท ได้ทำงานร่วมกับศูนย์แสงอรุณมาแล้วเฉลี่ย 4 ปี ต่อคน

จากการสัมภาษณ์ในประเด็น เกี่ยวกับภารกิจที่ทำร่วมกับศูนย์แสงอรุณ ในส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่ 3 ซึ่งเป็นผู้นำชุมชน ได้คำตอบที่เหมือนกันคือ ภารกิจที่ทำร่วมกับศูนย์แสงอรุณคือ การพูดคุย แนะนำชาวบ้านที่ติดยาในพื้นที่ที่ตนดูแลรับผิดชอบให้เข้ามาบำบัดรักษากับศูนย์แสงอรุณ และพาผู้ติดยาเสพติดในพื้นที่มาบำบัดรักษาที่ศูนย์แสงอรุณ พร้อมรับตัวกลับภายหลังการครบกำหนดเวลาการบำบัด

สำหรับในส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่ 4 เป็นกลุ่มภาคที่เกี่ยวข้อง จำนวน 7 คน พบว่า โดยภารกิจของแต่ละคนจะมีบทบาทหน้าที่ตามภาระงานของตนเอง ได้แก่

1) เจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 5 ตำแหน่งผู้ประสานงานพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีภารกิจในการประสานและสนับสนุนงบประมาณในการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด พร้อมทั้งเป็นตัวกลางในการเชื่อมประสานหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่กับทางศูนย์แสงอรุณในการส่งต่อข้อมูลสถานการณ์ปัญหาเสพติดในพื้นที่ จำนวนผู้เสพ

2) เจ้าหน้าที่ องค์การบริหารส่วนตำบลเวียงใต้ อำเภอปาย จะมีภารกิจในการประสานกลุ่มต่างๆในพื้นที่ อาทิเช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเด็กและเยาวชน ศูนย์แสงอรุณมีกิจกรรมเกี่ยวกับการอบรมในพื้นที่

3) เจ้าหน้าที่ในส่วนของมูลนิธิพลังชุมชนไทย มีภารกิจที่ทำร่วมกับศูนย์แสงอรุณคือการเชื่อมประสานผู้ที่ต้องการบำบัดยาเสพติด (ที่เป็นคนนอกพื้นที่อำเภอปาย) กับเจ้าหน้าที่ของศูนย์แสงอรุณในการนำตัวผู้ป่วยเข้ารับการรักษา และหนุนเสริมกระบวนการการฝึกอบรม ซึ่งเป็นกิจกรรมในเชิงงานป้องกันที่ศูนย์แสงอรุณเข้าไปทำในพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย

4) เจ้าหน้าที่ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด อำเภอปาย ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดอำเภอปาย จะมีภารกิจในด้านการประสานส่งตัวผู้ติดยาเสพติดที่ต้องการบำบัดมายังศูนย์แสงอรุณและการติดตามผู้ผ่านการบำบัด (ซึ่งต้องเป็นโครงการความร่วมมือ)

5) เจ้าหน้าที่คริสตจักรวัฒนา จะมีภารกิจในการเป็นตัวกลางเชื่อมประสานระหว่างคนในพื้นที่กับศูนย์แสงอรุณสร้างความเข้าใจให้กับคนในชุมชนเกี่ยวกับภารกิจหน้าที่ของศูนย์แสงอรุณ ที่เป็นงานด้านการบำบัด ไม่ใช่ปราบปราม อีกทั้งช่วยประสานงานกับคนในพื้นที่ทั้งในระดับแกนนำ กลุ่มสตรี กลุ่มเด็ก หากศูนย์แสงอรุณเข้ามาทำกิจกรรมต่างๆในพื้นที่ พร้อมทั้งอำนวยความสะดวกในเรื่องของสถานที่

6) เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลปาย มีภารกิจที่ทำร่วมกับศูนย์แสงอรุณคือ เจ้าหน้าที่ของศูนย์แสงอรุณจะนำผู้ที่ต้องการเลิกยาเสพติดมาตรวจร่างกายกับทางโรงพยาบาล ก่อนเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาจริงกับศูนย์แสงอรุณ

4.2 รูปแบบ หลักการ กระบวนการบำบัดรักษา พื้นฟูผู้ติดยาเสพติดและผลการดำเนินงานของศูนย์แสงอรุณด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด

4.2.1 รูปแบบการบำบัดผู้ติดยาเสพติดที่มีการนำมาใช้ในประเทศไทย มี 3 ระบบ คือ ระบบต้องโทษ (Treatment in Detention System) ระบบสมัครใจ (Voluntary System) และระบบบังคับบำบัด (Compulsory) อยากรบว่า

1. ศูนย์แสงอรุณ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นศูนย์บำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดในรูปแบบใด

ในประเด็นคำถามเกี่ยวกับรูปแบบในการบำบัดรักษา ยาเสพติดที่ศูนย์บำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดที่ศูนย์แสงอรุณนำมาใช้ พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 4 กลุ่มประกอบด้วย

เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์จำนวน 4 คน ผู้นำชุมชนจำนวน 10 คน ภาคที่เกี่ยวข้องจำนวน 7 คน และผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษา รวมทั้งผู้ที่ผ่านการบำบัดรักษาจำนวน 15 คน ให้ข้อมูลที่ตรงกัน คือ มีความเข้าใจที่ตรงกันในรูปแบบการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดของศูนย์แสงอรุณ คือ เป็นศูนย์บำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดในรูปแบบสมัครใจ

2. ศูนย์แสงอรุณ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีกลุ่มเป้าหมายในการรับผู้ติดยาเสพติดมาบำบัดรักษาและฟื้นฟูหรือไม่ ถ้ามี กลุ่มเป้าหมายของศูนย์คือใครบ้าง มีวิธีการในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างไร

สำหรับคำถามเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายและวิธีการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดของศูนย์แสงอรุณนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 3 กลุ่ม ได้ให้ข้อมูลที่สามารถนำมาสรุปได้ดังนี้

เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณ จำนวน 4 คน ให้สัมภาษณ์และให้ข้อมูลที่ตรงกันเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายผู้ติดยาเสพติดที่ศูนย์แสงอรุณจะรับเข้าบำบัดรักษาคือ ผู้ติดยาเสพติดที่อยู่ในพื้นที่ 10 หมู่บ้าน/ชุมชน ในพื้นที่อำเภอปาย ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มพี่น้องชาติพันธุ์เชื้อสายลาหู่ซึ่งอยู่ในพื้นที่อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นสมาชิกในโบสถ์คริสต์จักรที่เป็นภาคีกับศูนย์แสงอรุณ และผู้ที่สมัครใจเข้ารับการบำบัดนั้น

ในส่วนของผู้นำชุมชนทั้ง 10 หมู่บ้าน/ชุมชน นั้น ไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายของศูนย์แสงอรุณ สำหรับภาคีที่เกี่ยวข้องซึ่งอยู่ในส่วนของโรงพยาบาลปายจำนวน 2 คน ให้ข้อมูลที่คล้ายกันคือ กลุ่มเป้าหมายของศูนย์แสงอรุณจะเป็นผู้ติดยาเสพติดในพื้นที่อำเภอปาย และเป็นสมาชิกในโบสถ์คริสต์จักรที่เป็นภาคีกับศูนย์แสงอรุณ

วิธีการในการเข้าถึงกลุ่มพี่น้องลาหู่ที่ติดยาเสพติดในพื้นที่ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 3 กลุ่ม ได้ให้ข้อมูล ดังนี้

ที่เจ้าหน้าที่ของศูนย์แสงอรุณทั้ง 4 คน ได้ให้ข้อมูลที่คล้ายคลึงกัน พอสรุปได้ว่า วิธีการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายจะใช้วิธีการเข้าไปสร้างความเข้าใจกับคนในชุมชนเพื่อให้สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในประเด็นด้านยาเสพติด โดยเฉพาะการเข้าถึงผู้เสพเพื่อนำมาเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูในฐานะผู้ป่วย จะใช้วิธีการเชื่อมผ่านคริสตจักร(โบสถ์) แกนนำ องค์กร หรือบุคคลที่ทางศูนย์แสงอรุณรู้จัก ซึ่งส่วนใหญ่ศูนย์แสงอรุณจะให้ความสำคัญกับการเข้าไปสร้างความเข้าใจกับคริสตจักร(โบสถ์) เพราะมีหลักความเชื่อเดียวกันและเมื่อทราบว่าเราเป็นคริสเตียนด้วยกัน จะยิ่งทำให้มีระดับการปฏิสัมพันธ์ที่ดีมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มนี้ยังให้รายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการดึงผู้เสพให้เข้าสู่กระบวนการการบำบัดจะใช้วิธีการเข้าถึงชุมชน พูดคุยกับผู้เสพผู้ติดโดยตรง บางพื้นที่ใช้วิธีการเปิดเวทีพูดคุย ประชุมกับชาวบ้านเพื่อแนะนำตัว พูดถึงวัตถุประสงค์ ความต้องการในการเข้า

มาของศูนย์แสงอรุณ โดยจะใช้การสื่อสารผ่าน “ภาษาลาหู่” หลังจากนั้นจะใช้วิธีการสื่อสารผ่านปากต่อปากจากพี่น้องลาหู่ในพื้นที่ที่สามารถเลิกยาเสพติดได้เมื่อเข้ามาบำบัดรักษากับศูนย์แสงอรุณ

ในส่วนของผู้นำชุมชนจำนวน 10 คน ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการในการเข้าถึงกลุ่มผู้เสพของศูนย์แสงอรุณว่า ในช่วงปีแรก ผู้จัดการศูนย์แสงอรุณ (อาจารย์สุรศักดิ์ พรสกุลไพศาล) จะเข้าไปร่วมเวทีประชาคมในพื้นที่ ร่วมประชุมกับคณะกรรมการหมู่บ้าน ร่วมกิจกรรมกับโบสถ์ในพื้นที่ มีการพูดคุยทำความเข้าใจกับแกนนำ คนในชุมชนเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของศูนย์แสงอรุณที่ต้องการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดในพื้นที่

สำหรับภาคีที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลปาย จำนวน 2 คน เจ้าหน้าที่มูลนิธิภูมิพลังชุมชนไทย จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด อำเภอปาย จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลเวียงใต้ อำเภอปาย จำนวน 1 คน และเจ้าหน้าที่คริสตจักรวัฒนา จำนวน 1 คน ได้ให้ข้อมูลที่ตรงกันคือ ศูนย์แสงอรุณมีการเข้าถึงกลุ่มผู้เสพยาเสพติดในพื้นที่จะใช้วิธีการเข้าหากลุ่มผู้นำ และคนที่รู้จักในพื้นที่ อาทิเช่น โบสถ์ เพื่อให้กลุ่มคนเหล่านี้เป็นตัวกลางในการเชื่อมคนในพื้นที่ ครอบครัวผู้ติดยาเสพติด รวมถึงผู้ติดยาเสพติดมีเวทีพูดคุยแนะนำตัวเองให้กับคนในพื้นที่ได้รู้จัก และบอกถึงความต้องการของศูนย์แสงอรุณในการช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติดในพื้นที่ให้สามารถเลิกยาเสพติดได้โดยกระบวนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูของศูนย์แสงอรุณ

สำหรับเจ้าหน้าที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 5 จำนวน 1 คนให้ข้อมูลที่ใกล้เคียงกันเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงวิธีการในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายของศูนย์แสงอรุณ คือมีการดำเนินการในกลุ่มชนเผ่า(ลาหู่ ลีซอ กะเหรี่ยง ม้ง)ในพื้นที่ อำเภอปาย อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน กลุ่มผู้เสพ/ติดยาจากคริสตจักรในเครือข่าย และกลุ่มผู้สนใจจากพื้นที่อื่น วิธีการเข้าถึงหลายวิธีผ่านเครือข่ายภาคประชาชนที่ทำงานร่วมกัน การประสานผ่านคริสตจักร การประสานงานจากหน่วยราชการในพื้นที่ อาทิ ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดอำเภอปาย ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดจังหวัดแม่ฮ่องสอน สาธารณสุขอำเภอ สถานศึกษา เป็นต้น และผ่านครอบครัวของผู้เสพ/ติดยาในพื้นที่

หมายเหตุ

ประเด็นนี้ไม่ได้สอบถามผู้ที่เข้ารับการรักษาและผู้ที่ผ่านการบำบัดรักษาจำนวน 15 คน เนื่องจากเป็นเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์แสงอรุณ

4.2.2 หลักการและแนวคิดที่ศูนย์แสงอรุณ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอนใช้ในการกำหนดรูปแบบและวิธีการในการดำเนินงานคือเน้นการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่าย อยากรว่า

1. ศูนย์แสงอรุณ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีวิธีการในการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ติดยาเสพติด ครอบครัวผู้ติดยาเสพติด ตลอดจนคนในหมู่บ้าน ชุมชนที่ผู้ติดยาเสพติดอาศัยอยู่ และหน่วยงานราชการในพื้นที่อย่างไร

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 3 กลุ่มได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการสร้างการมีส่วนร่วมที่ศูนย์แสงอรุณ อำเภอปาย ได้นำมาใช้เพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่างๆ พอสรุปได้ว่า

เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณ ทุกคนจำนวน 4 คน ผู้นำชุมชนจำนวน 10 คน และภาคีที่เกี่ยวข้องจำนวน 7 คน ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ติดยาเสพติด ครอบครัวของผู้ติดยาเสพติด รวมทั้งคนในพื้นที่ว่า ผู้ติดยาเสพติดที่เป็นคนในพื้นที่ ทางศูนย์แสงอรุณจะเน้นการพูดคุยกับครอบครัวของผู้ป่วยในช่วงที่เข้ามาเยี่ยมผู้ป่วย เน้นการให้คำปรึกษา สร้างความเข้าใจโดยใช้วิธีการพูดคุยแบบครบทุกภาคส่วน ได้แก่ ตัวศูนย์ ผู้ติดยา และครอบครัวผู้ติดยา บางครั้งอาจจะไม่ได้เสร็จสิ้นภายในครั้งเดียว ทางศูนย์ก็จะใช้วิธีการต่อเชื่อมโดยพูดคุยในครั้งต่อไป

สำหรับการสร้างความร่วมมือกับแกนนำในพื้นที่หรือคนในชุมชนจะใช้วิธีการนัดพบกับแกนนำในพื้นที่เมื่อผู้ผ่านการบำบัดกลับไปในชุมชน ทางศูนย์แสงอรุณจะมีการนัดประชุมพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์และปัญหาสุขภาพจิตในชุมชนกับกลุ่มผู้นำ นอกจากนี้ทางศูนย์แสงอรุณจะสร้างความเข้าใจกับคนในพื้นที่ทั้งกลุ่มผู้นำชุมชน ครอบครัวผู้ติดยาเสพติด โปสท์ ผ่านการจัดเวทีประชาคมเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของทุกกลุ่มในพื้นที่ให้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่ทางศูนย์เข้าไปดำเนินงาน อาทิเช่น การจัดประชุม การแข่งขันกีฬา การเข้าโบสถ์ร่วมกัน

วิธีการสร้างความร่วมมือที่ทางศูนย์แสงอรุณ ได้ใช้คือการจัดตั้งเครือข่ายชุมชนภายใน การเฝ้าระวังปัญหาสุขภาพจิตควบคู่ไปกับการให้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เสพในพื้นที่ โดยคณะกรรมการคือผู้นำในแต่ละบ้านในพื้นที่ อำเภอปาย รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของศูนย์แสงอรุณเป็นคณะกรรมการร่วมด้วย มีการสอบถามสถานการณ์ปัญหาสุขภาพจิต และจำนวนผู้ติดยาเสพติดในพื้นที่ เพื่อเตรียมความพร้อมของศูนย์ในการรองรับผู้ป่วย รวมถึงการเฝ้าระวังและติดตามกลุ่มผู้ที่ผ่านการบำบัดที่อยู่ในชุมชน ผู้นำชุมชนจะเป็นผู้พาผู้ติดยาเสพติดมาส่งที่ศูนย์ หลังจากนั้นเจ้าหน้าที่ของศูนย์จะมีการพูดคุยเพื่อทำความเข้าใจกับผู้นำชุมชนและครอบครัวผู้ติดยาเสพติดเกี่ยวกับการช่วยดูแล สร้าง

กำลังใจให้ผู้ป่วยเพื่อให้สามารถเลิกยาเสพติดได้ และให้ครอบครัว ชุมชนช่วยเฝ้าติดตามพฤติกรรม ผู้ป่วยภายหลังจากผู้บำบัดกลับไปอยู่ในพื้นที่ ข้อดีของกลุ่มพี่น้องชนเผ่าคือ ไม่ค่อยมีปัญหาในเรื่องของเจตคติที่ไม่ดีกับผู้ติด ผู้เสพ หรือผู้ผ่านการบำบัด

อย่างไรก็ตามเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณท่านหนึ่งได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมสำหรับวิธีการในการสร้างการมีส่วนร่วมของครอบครัวของผู้ติดยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ของศูนย์อีกวิธีการหนึ่งคือ การใช้การสังเกตพฤติกรรมของผู้ปกครองผ่านความถี่ของการโทรศัพท์มา พูดคุยกับผู้ป่วยเหล่านี้เพราะจะมีความเป็นห่วงลูกสูงมาก ซึ่งศูนย์แสงอรุณจะมีการสักเกตว่าพ่อหรือแม่ได้โทรศัพท์มาบ่อยครั้งแค่ไหน มีการพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้าง เน้นการสร้างควมไว้วางใจ ความสนิทสนม โดยการพูดคุยสอบถามจากผู้ติดยาเสพติดเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล ตลอดจนทราบถึงสาเหตุที่ทำให้ติดยาเสพติด

สำหรับการสร้างการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่เจ้าหน้าที่ในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบลเวียงใต้ อำเภอป่า จำนวน 1 คนและเจ้าหน้าที่ของศูนย์แสงอรุณจำนวน 1 คนให้ข้อมูลที่ตรงกันเกี่ยวกับวิธีการในการดึงการมีส่วนร่วมของศูนย์แสงอรุณ โดยจะใช้วิธีการเข้าร่วมเวทีที่หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่จัด เพื่อนำข้อมูลการทำงานของศูนย์แสงอรุณไปประชาสัมพันธ์ให้ภาคีภาครัฐรับรู้และเข้าใจกระบวนการการทำงานของศูนย์ โดยหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่และนอกพื้นที่สามารถเชื่อมประสานในเรื่องของการส่งตัวผู้ที่ต้องการเข้ารับการบำบัดรักษามายังศูนย์แสงอรุณได้และศูนย์แสงอรุณจะให้ข้อมูลกลุ่มผู้เสพกับหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนงบประมาณในการบำบัดรักษาและฟื้นฟู เพื่อนำข้อมูลที่นำไปพัฒนาให้เกิดประโยชน์ในส่วนของผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาและผู้ผ่านการบำบัดรักษาจำนวน 15 คน ไม่ทราบถึงหลักการและแนวคิดของศูนย์แสงอรุณในการกำหนดรูปแบบและวิธีการในการดำเนินงาน

2. วิธีการสร้างเครือข่าย ภาคีของศูนย์แสงอรุณ เพื่อจูงใจให้ผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดและพร้อมทั้งมีการติดตามผู้ที่ผ่านการบำบัดรักษาของศูนย์แสงอรุณ

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 4 กลุ่ม สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณจำนวน 4 คน ได้ให้ข้อมูลว่ามีการสร้างเครือข่ายกับชุมชนโดยทางศูนย์แสงอรุณจะมีการเข้าไปพูดคุยและใช้ความเป็นพี่น้องลานูเหมือนกันในการประสานความร่วมมือ โดยมีการก่อตั้งเครือข่ายชุมชนปาย โดยมีพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินงานจำนวน 10 หมู่บ้าน/ชุมชน ซึ่งเป็นพื้นที่เป้าหมายเดียวกันกับศูนย์แสงอรุณ ในหมู่บ้านดังกล่าวจะเป็นกลุ่มพี่น้องลานู และลีซุ และดึงแกนนำในพื้นที่มาเป็นคณะกรรมการเครือข่ายชุมชนปาย เพราะแกนนำในพื้นที่จะเป็นที่เคารพของลูกบ้านในหมู่บ้าน อีกทั้งแกนนำจะมีการปฏิสัมพันธ์กับคนในหมู่บ้านอยู่ตลอดเวลาซึ่งจะรู้และเข้าใจในปัญหาการเข้าไปติดยาเสพติดของคนในพื้นที่เป็นอย่างดี จึงเป็นตัวกลางที่ดีสำหรับการ

ประธานจูงใจให้ผู้ติดยาเสพติดได้สนใจเข้ามารับการบำบัดรักษา นอกจากนี้ยังเป็นผู้ที่คอยติดตามดูแลผู้ผ่านการบำบัดภายหลังจากกลับไปอยู่ในหมู่บ้าน และเป็นผู้ที่คอยประสานกับเจ้าหน้าที่ของศูนย์แสงอรุณในอนาคตอีกด้วย ผู้ให้สัมภาษณ์ยังให้ข้อมูลว่า สาเหตุที่ทำให้ศูนย์แสงอรุณสามารถประสานกับคนในพื้นที่ได้คืออาจเป็นเพราะ ผู้จัดการของศูนย์แสงอรุณ(อาจารย์สุรศักดิ์ พรสกุลไพศาล) เป็นคนในพื้นที่ มีเชื้อสายชาติพันธุ์ลาหู่ สามารถพูดคุยและสื่อสารเป็นภาษาลาหู่ได้ จึงได้ใช้จุดเด่นในเรื่องนี้เข้าไปพูดคุย จูงใจคนในชุมชนผ่านภาษาและวัฒนธรรมที่เหมือนกัน ให้เข้ามาบำบัดรักษาและดูแลผู้ผ่านการบำบัดภายหลังจากที่ออกมาจากศูนย์แสงอรุณ

สำหรับผู้นำชุมชนจำนวน 10 คน และภาคีที่เกี่ยวข้องจำนวน 7 คน ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ว่าศูนย์แสงอรุณมีการเข้าไปสร้างความเข้าใจกับแกนนำในพื้นที่เป้าหมายและประชาชนในพื้นที่ที่รู้และตระหนักถึงโทษภัยของยาเสพติด เพื่อให้คนในพื้นที่ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และจูงใจให้ผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษากับศูนย์แสงอรุณ โดยเน้นความสมัครใจเป็นสิ่งสำคัญ นอกจากนี้ผู้นำชุมชนได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าศูนย์แสงอรุณจะให้ความสำคัญกับแกนนำในพื้นที่เป้าหมายที่ศูนย์เข้าไปดำเนินงานเพราะแกนนำในพื้นที่จะรู้ว่าใครในชุมชนที่ติดยาเสพติด ซึ่งแกนนำประสานกับเจ้าหน้าที่ศูนย์เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของศูนย์พร้อมกับแกนนำเข้าไปพูดคุยกับครอบครัวผู้ติดยาเสพติดและโน้มน้าวตัวผู้ติดยาให้เข้ารับการบำบัดรักษา

ภาคีที่เกี่ยวข้องจำนวน 5 คน ให้ข้อมูลว่าการสร้างภาคีของศูนย์แสงอรุณทั้งภายในอำเภอและนอกอำเภอ มีการใช้วิธีการเข้าไปพูดคุย สร้างความสัมพันธ์กับเครือข่ายคริสตจักรทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ ท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ รวมถึงการสร้างเครือข่ายชุมชน پای โดยมีคณะทำงานเป็นแกนนำในชุมชน โดยมีพื้นที่เป้าหมายเดียวกันกับพื้นที่เป้าหมายของศูนย์แสงอรุณ คือ 10 หมู่บ้าน/ชุมชนในพื้นที่อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน และมีเจ้าหน้าที่ของศูนย์เป็นที่เล็งเครือข่ายซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการเชื่อมประสานกับหน่วยงาน/องค์กรภายนอก ในส่วนของผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาและผู้ผ่านการบำบัดรักษาจำนวน 15 คน ไม่ทราบถึงวิธีการ รูปแบบกระบวนการการสร้างเครือข่ายของศูนย์แสงอรุณ

3. ศูนย์แสงอรุณ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีวิธีการในการเชื่อมประสานการทำงานร่วมกับครอบครัวผู้ติดยาเสพติด หมู่บ้าน ชุมชน องค์กร หน่วยงาน ภาคีที่เกี่ยวข้องอย่างไร

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 4 กลุ่ม สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้ เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณจำนวน 4 คน ภาคีที่เกี่ยวข้องจำนวน 7 คนให้ข้อมูลที่ตรงกันคือ จะแบ่งผู้เข้ารับเข้ามารับบำบัดรักษาออกเป็น 2 ส่วนคือ

คนในพื้นที่อำเภอปายและนอกพื้นที่อำเภอปาย โดยกลุ่มผู้ศรัทธาเสพติดในพื้นที่จะใช้วิธีการเชื่อมประสานผ่านเวทีประชาคมในพื้นที่ การเข้าไปพูดคุย สร้างความเข้าใจกับกลุ่มแกนนำหลัก แกนนำทางธรรมชาติ อาทิเช่น ผู้สูงอายุในชุมชน โบสถ์ คริสตจักร

สำหรับในส่วนของผู้ศรัทธาเสพติดที่เป็นคนนอกพื้นที่จะมีอยู่ 2 ส่วนคือ ผู้เสพยาเสพติดที่ถูกส่งมาจากหน่วยงานที่ทำงานร่วมกับศูนย์แสงอรุณ อาทิเช่น ศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด จังหวัดแม่ฮ่องสอน สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 5 เป็นต้น การเชื่อมประสานกับหน่วยงานในพื้นที่ จะเป็นบทบาทหน้าที่หลักของ นางพัชรา พรสกุลไพโรสาร ซึ่งเป็นภรรยาของผู้จัดการศูนย์แสงอรุณ โดยมีความรู้และเข้าใจในกระบวนการบำบัดรักษาเป็นอย่างดี อีกทั้งมีความรู้ความสามารถด้านการประชาสัมพันธ์ การนำเสนอข้อมูลต่างๆของศูนย์แสงอรุณและการประสานงานกับภาคีต่างๆ โดยจะใช้วิธีการเข้าไปร่วมประชุมในเวทีต่างๆของหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาค 5 และเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิภูมิพลังชุมชนไทย สาขาภาคเหนือตอนบน เป็นตัวเชื่อมประสานระหว่างศูนย์แสงอรุณและหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ ทำให้หน่วยงานภายนอกรู้จักและมีความเข้าใจในรูปแบบกระบวนการการทำงานของศูนย์แสงอรุณมากขึ้น อันเป็นผลทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนทัศนคติกับศูนย์แสงอรุณไปในทางที่ดี รวมทั้งให้การยอมรับในการทำงานของศูนย์แสงอรุณมากขึ้น อีกทั้งศูนย์แสงอรุณใช้ช่องทางสื่อ Internet ภายใต้อีเมล <http://sangrun.wordpress.com/> เพื่อประชาสัมพันธ์การทำงานและความก้าวหน้าของศูนย์แสงอรุณอยู่ตลอดเวลา นอกจากภาคีที่เกี่ยวข้องจำนวน 2 คน ให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์การทำงานผ่านช่องทาง Internet ของศูนย์แสงอรุณนอกเหนือจากจะทำให้ศูนย์แสงอรุณเป็นที่รู้จักกับคนภายนอกแล้วยังเป็นการต่อยอดการหนุนเสริมทรัพยากรเพื่อการทำงานของศูนย์แสงอรุณ

สำหรับเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณจำนวน 4 คนและภาคีที่เกี่ยวข้องจำนวน 5 คน ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเชื่อมประสานการทำงานกับครอบครัวผู้ศรัทธาเสพติด คนในชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่ามีการดำเนินการโดยผ่านหลักความเชื่อความศรัทธาในคำสอนของคริสต์ศาสนา ผ่านกิจกรรมทางศาสนา ผ่านเครือข่ายชุมชน โดยเครือข่ายชุมชนปาย ได้เน้นการพัฒนากระบวนการทางความคิดโดยดึงกลุ่มเด็กและเยาวชนคนรุ่นใหม่ในพื้นที่ กลุ่มสตรี กลุ่มผู้นำทางความคิด/ความศรัทธา เช่น ศาสนจารย์ของคริสตจักรในพื้นที่เพื่อต่อยอดความร่วมมือของทุกฝ่ายในการเฝ้าระวัง ดูแลและติดตามผู้ผ่านการบำบัด แต่กลุ่มผู้นำชุมชน จะให้ข้อมูลที่แตกต่างออกไปคือ ศูนย์แสงอรุณจะมีการเชื่อมประสานการทำงานกับครอบครัวผู้ศรัทธาเสพติด ชุมชน ศูนย์แสงอรุณใช้วิธีการลงพื้นที่เยี่ยมเยียนครอบครัวที่มีผู้ผ่านการบำบัดกลับไปอยู่ในบ้าน ใช้วิธีการเข้าไปพูดคุย ถามทุกข์สุข และฝากให้ครอบครัว ชุมชนช่วยกันเฝ้าระวัง ดูแลผู้ผ่านการบำบัด หากมี

พฤติกรรมที่กลับเสพซ้ำให้ประสานมาที่ศูนย์แสงอรุณ มีการประชุมและทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มผู้นำชุมชนในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ เพราะกลุ่มผู้นำชุมชนเป็นคณะกรรมการเครือข่ายชุมชนปายด้วย ทำให้มีกิจกรรมที่ต้องประสานงานกันอยู่ตลอด

หมายเหตุ

คำถามในประเด็นนี้ไม่ได้สอบถามกลุ่มผู้ที่ติดยาเสพติดและผู้ที่ผ่านการบำบัดรักษาจากศูนย์แสงอรุณจำนวน 15 คน ไม่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการในการเชื่อมประสานการทำงานร่วมกันระหว่างศูนย์แสงอรุณกับครอบครัวผู้ติดยาเสพติด หมู่บ้าน ชุมชน องค์กร หน่วยงาน รวมถึงภาคีที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาและผู้ที่ผ่านการบำบัดรักษาจำนวน 15 คน ไม่ทราบถึงวิธีการของศูนย์แสงอรุณในการเชื่อมประสานการทำงานกับครอบครัวผู้ติดยาเสพติด หมู่บ้าน ชุมชน องค์กร หน่วยงาน ภาคีที่เกี่ยวข้อง

4.2.3'กระบวนการในการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดของศูนย์แสงอรุณมีขั้นตอนในการดำเนินงานในระยะต่างๆ ต่อไปนี้อย่างไร

1. ขั้นตอนและวิธีการในระยะแรกเริ่มซึ่งเป็นการเตรียมสมาชิกเพื่อให้เกิดขวัญกำลังใจยอมรับที่จะเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาอย่างไร

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 4 กลุ่ม สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้ เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณจำนวน 4 คน ผู้เข้ารับการบำบัดรักษาและผู้ที่ผ่านการบำบัดรักษาจากศูนย์แสงอรุณจำนวน 15 คน ให้ข้อมูลที่ตรงกันเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการในการเตรียมสมาชิกในระยะแรกเริ่มว่า ศูนย์แสงอรุณได้มีการลงพื้นที่ โดยการจัดให้มีเวทีประชาคมสร้างความเข้าใจกับผู้ที่อยากเข้ารับการบำบัดรักษา โดยใช้การสื่อสารผ่านภาษาท้องถิ่น (ภาษาลาหู่) เพื่อให้เกิดขวัญกำลังใจยอมรับที่จะเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษากับศูนย์แสงอรุณ เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับขั้นตอนการเตรียมสมาชิกในระยะแรกเริ่ม ซึ่งเป็นกลุ่มผู้เข้ารับการบำบัดและผู้ผ่านการบำบัดที่เป็นคนนอกพื้นที่อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยจะมีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการในการเตรียมสมาชิกเพื่อให้เกิดขวัญกำลังใจยอมรับที่จะเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษา คือ มีการพูดคุยสร้างความเข้าใจกับครอบครัวของผู้ที่จะเข้ามาบำบัดและเน้นความสมัครใจของตัวผู้ที่จะเข้ามาบำบัด

ในส่วนของผู้นำชุมชนจำนวน 15 คน และภาคีที่เกี่ยวข้องจำนวน 7 คนได้ให้ข้อมูลเสริมในประเด็นเกี่ยวกับการเตรียมสมาชิกเพื่อให้เกิดขวัญกำลังใจและยอมรับที่จะเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษา ว่าเริ่มจากการที่

เจ้าหน้าที่ของศูนย์แสงอรุณ ผ่านการนำของผู้จัดการศูนย์แสงอรุณ เข้าไปเปิดเวทีในพื้นที่เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับคนในพื้นที่รวมถึงตัวผู้ติดยาเสพติด ให้รับทราบเกี่ยวกับความ

ต้องการของศูนย์แสงอรุณ โดยใช้ภาษาลาหู่ในการสื่อสาร เพราะผู้ศดึกษาเสพติดบางส่วนเป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นพี่น้องชาติพันธุ์ลาหู่ ไม่สามารถสื่อสารด้วยภาษาไทยได้ และการใช้ภาษาลาหู่ทำให้คนในชุมชนรู้สึกเหมือนเป็นกลุ่มเดียวกัน ไม่รู้สึกแปลกแยก และไม่กลัวที่จะแสดงตัวว่าเป็นคนศดึกษา นอกจากนี้ยังมีการใช้หลักคำสอน ความเชื่อในพระเจ้าของคริสต์ศาสนาเพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาบนความเชื่อว่าพระเจ้าจะช่วยทุกคนให้หลุดพ้นจากเรื่องร้ายๆได้

เมื่อผู้ที่ต้องการจะบำบัดรักษาเข้ามาที่ศูนย์ จะมีการสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน โดยเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณจะให้ข้อมูลกับผู้ที่ศดึกษาเสพติด ครอบครัวผู้ศดึกษาเสพติด เกี่ยวกับขบวนการ วิธีการการบำบัดรักษา กฎระเบียบข้อตกลงร่วมกันระหว่างศูนย์แสงอรุณกับผู้เข้ารับการบำบัดรักษา รวมทั้งผลดีที่จะได้รับจากการบำบัดรักษา และที่สำคัญคือการสอบถามความสมัครใจของผู้ที่จะเข้ารับการบำบัดรักษา

เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณจำนวน 3 คนได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับเหตุผลที่ต้องสอบถามความสมัครใจของผู้ที่จะเข้ารับการบำบัดเพราะถ้ามีผู้ที่ไม่สมัครใจจะส่งผลต่อผู้เข้ารับการบำบัดคนอื่นๆ ในศูนย์แสงอรุณ เกิดแรงต่อต้าน ซึ่งทำให้กระบวนการบำบัดรักษาในภาพรวมไม่ได้ผล หลังจากสร้างความเข้าใจกับผู้ที่ต้องการเข้ารับการบำบัดรักษาแล้ว จะมีการหนุนเสริมกำลังใจให้กับผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาด้วยการพูดคุยถึงผลดีที่ผู้ศดึกษาเสพติดจะได้รับภายหลังจากการเลิกยาเสพติดได้

เมื่อผู้ที่ต้องการเข้ารับการบำบัดรักษาพร้อมที่จะบำบัดกับศูนย์แสงอรุณเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณจะตรวจค้นยาเสพติดในตัวผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษา และมีการบันทึกข้อมูลผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาทุกคน โดยจะสอบถาม ชื่อ-สกุล เลขบัตรประจำตัวประชาชน ที่อยู่ ศัญชาติ ยาเสพติดที่ใช้ รวมถึงข้อมูลการเข้ารับการบำบัดรักษาจากสถานบำบัดอื่นๆ

เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณจำนวน 4 คนให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลของผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาเป็นความลับ เพราะเป็นข้อมูลส่วนบุคคล แต่จะมีบางหน่วยงานอาทิเช่น จังหวัด สาธารณสุข องค์กรบริหารส่วนจังหวัด โรงพยาบาลปาย หรือทางสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 5 ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณ ก็จะมีการจัดส่งฐานข้อมูลจำนวนผู้เข้ารับการบำบัด ชื่อ-นามสกุล เลขบัตรประจำตัวประชาชน ถือว่าเป็นภาคีร่วมในการทำงาน การดูแลคนผู้ศดึกษาเสพติด เป็นแหล่งงบประมาณที่หนุนเสริมการทำงานของศูนย์แสงอรุณ เมื่อผู้ศดึกษาเสพติดลงชื่อเพื่อเข้ารับการบำบัดรักษาแล้วเจ้าหน้าที่ของศูนย์จะนำผู้ศดึกษาเข้ารับการตรวจสุขภาพจากโรงพยาบาลปาย ก่อนเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาจากศูนย์แสงอรุณ

ในส่วนของผู้นำชุมชนจำนวน 15 คน ให้ข้อมูลเรื่องของขั้นตอนและวิธีการในระยะแรกๆ ซึ่งจะมีการบันทึกข้อมูลของผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาเท่านั้น จะไม่ทราบในส่วนของการกระบวนการอื่นๆ

ภาคีที่เกี่ยวข้องจำนวน 5 คน ไม่ทราบในส่วนของการกระบวนการในระยะแรกๆ แต่มีภาคีที่เกี่ยวข้องจำนวน 2 คน ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ในส่วนของโรงพยาบาลปายจะทราบในส่วนของการตรวจสุขภาพผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาซึ่งเป็นภารกิจร่วมที่ต้องทำงานประสานกันระหว่างเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลและเจ้าหน้าที่ของศูนย์แสงอรุณ

2. วิธีการทำให้ผู้ติดยาเสพติดสามารถปรับตัวให้เข้ากับชีวิตความเป็นอยู่ สภาพแวดล้อม ตลอดจนระบบกฎเกณฑ์ต่างๆ ของศูนย์แสงอรุณ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีอะไรบ้าง

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 4 กลุ่ม สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้ เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณจำนวน 4 คนและผู้นำชุมชนจำนวน 10 คน ให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการของศูนย์แสงอรุณคือจะเน้นการพูดคุยสร้างความเข้าใจในกฎระเบียบของศูนย์แสงอรุณเพื่อเป็นข้อตกลงร่วมกัน ก่อนที่จะรับตัวผู้ติดยาเสพติดเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษา และเน้นความสมัครใจของผู้เข้ารับการบำบัดรักษา

เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์และผู้เข้ารับการบำบัดและผู้ผ่านการบำบัด ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมในช่วงเวลาที่ผู้ติดยาเสพติดอยู่ในกระบวนการบำบัดรักษา อาทิตย์แรกผู้เข้ารับการบำบัดไม่ต้องทำกิจกรรมใดๆ นอกจากการนอนพักผ่อน อาทิตย์ที่ 3 ผู้เข้ารับการบำบัดรักษาจะมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลกิจวัตรประจำวันของตัวเองตั้งแต่ตื่นนอนจนเข้านอน ซึ่งกิจวัตรหลัก คือ ตื่นตามเวลาที่ศูนย์แสงอรุณกำหนดพร้อมกันทุกคน โดยแต่ละคนต้องเก็บที่นอนของตัวเอง ซักเสื้อผ้าของตัวเอง ซึ่งเป็นหน้าที่ที่ทุกคนต้องปฏิบัติ และทางศูนย์แสงอรุณจะมีการมอบหมายหน้าที่ให้แต่ละคนดูแลแตกต่างกันไป เช่น ทำความสะอาดศูนย์ เลี้ยงหมู เลี้ยงวัว ทำอิฐบล็อก เป็นต้น เพื่อให้ผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาได้ทำความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมของศูนย์เสมือนตัวเองเป็นหนึ่งในสมาชิกของศูนย์แสงอรุณ และเพื่อไม่ให้มีเวลาคิดถึงบ้าน มีเวลาคิดถึงยาเสพติด เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณจะคอยพูดคุย สอบถามผู้เข้ารับการบำบัดถึงความป็นอยู่ในศูนย์ ความอึดอัดหรือไม่สบายใจ ผ่านทั้งการพูดคุยส่วนตัวและการพูดคุยในช่วงเวลาที่กินข้าวร่วมกัน ผ่านการนมัสการพระเจ้าทุกวัน อาทิตย์

เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณจำนวน 2 คนให้ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักคำสอนของศาสนาคริสต์ในการเสริมกำลังใจให้กับผู้ที่เข้าสู่กระบวนการบำบัด

ภาคีที่เกี่ยวข้องจำนวน 4 คนให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการทำให้ผู้ติดยาเสพติดสามารถปรับตัวให้เข้ากับชีวิตความเป็นอยู่ สภาพแวดล้อม คือการทำให้ศูนย์แสงอรุณมีสภาพแวดล้อม

โดยรวมแตกต่างจากศูนย์บำบัดของภาครัฐ ไม่มีการสร้างกำแพงเพื่อเป็นการจำกัดขอบเขตของผู้เข้ารับการบำบัด สภาพแวดล้อมเหมือนอยู่กับบ้าน

สำหรับการสัมภาษณ์ในประเด็นของวิธีการ/กิจกรรมในระยะการบำบัดรักษาและฟื้นฟู ผู้ติดยาเสพติดเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณจำนวน 4 คน ทุกคนได้ให้ข้อมูลพอสรุปถึงขั้นตอนวิธีการว่า จะนำผู้ที่เข้ารับการบำบัดไปตรวจร่างกายที่โรงพยาบาลภายในช่วงระยะเวลา 15 วันแรก เป็นช่วงถอนพิษยาของผู้เข้ารับการบำบัด จะมีเจ้าหน้าที่ของศูนย์คอยดูแลอย่างใกล้ชิด คอยพูดคุยให้กำลังใจในช่วงถอนพิษยา มีการอธิษฐานขอพรจากพระเจ้าให้ผู้ป่วยสามารถเลิกยาเสพติดได้ เพื่อให้ผู้เข้ารับการบำบัดได้มีโอกาสปรับตัวให้เข้ากับสภาพความเป็นอยู่ใหม่ ระบบและกฎเกณฑ์ต่างๆ ภายในศูนย์

ในกรณีของผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูจิตใจจะเข้าสู่ขั้นตอนการบำบัดเพื่อเลิกฝิ่นตามอาการของผู้ป่วย ในระยะฟื้นฟูจะมีกิจกรรมให้ผู้เข้ารับการบำบัดทำอย่างต่อเนื่อง เช่น การดูแลทำความสะอาดที่นอน เก็บที่นอน ซักผ้าเอง (โดยห้ามใช้เครื่องซักผ้า) ซึ่งเป็นกิจวัตรประจำวันของผู้เข้ารับการบำบัดต้องทำเอง รวมถึงภารกิจหน้าที่ที่ทางศูนย์ได้มอบหมายให้ทำ เช่น การเลี้ยงหมู เลี้ยงวัว เป็นต้น เป็นกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อดูพฤติกรรมของผู้เข้ารับการบำบัดรักษาในช่วงที่ใกล้จะครบกำหนดออก เพื่อดูความรับผิดชอบ การไม่แอบไปชื้อยาเสพติด โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน ซึ่งจะมีเป็นการฝึกวินัยผ่านกิจกรรมการทำงานเป็นกลุ่มเช่น ช่วยกันเลี้ยงหมู หามาอาหารให้หมูกิน เข้า-เย็น ซึ่งเป็นการฝึกนิสัยการทำงานร่วมกันกับผู้อื่นได้ เพื่อให้เขาสามารถรักษาระดับการใช้ชีวิต ความหนักแน่นของจิตใจเขาเมื่อกลับไปอยู่ในชุมชน กลับไปอยู่ในสภาพแวดล้อมที่สามารถซื้อยาเสพติดมาเสพได้ ให้ผู้ป่วยมีเวลาว่างให้น้อยที่สุด เป็นการป้องกันไม่ให้มีเวลาคิดถึงยาเสพติด อีกทั้งเป็นการสร้างรายได้และลดค่าใช้จ่ายของศูนย์แสงอรุณ เช่น การทำอิฐบล็อกจากขยะ การเลี้ยงหมู ปลูกผักเพื่อเอาไว้ประกอบอาหารให้ทุกคนในศูนย์ได้กิน

ศูนย์แสงอรุณจะมีกิจกรรมการนมัสการพระเจ้าร่วมกันทุกวันอาทิตย์ โดยผู้เข้าร่วมซึ่งมีทั้งในส่วนของกลุ่มผู้ที่เพิ่งเข้ารับการบำบัดรักษา ผู้ที่สามารถเลิกยาและกลับไปใช้ชีวิตในชุมชนได้อย่างปกติสุข ครอบครัวของผู้ที่เข้ามาเลิกยาเสพติด มีการอธิษฐานขอพรจากพระเจ้าเพื่ออวยพรให้ผู้ที่กำลังอยู่ในช่วงการบำบัดรักษาสามารถผ่านพ้นไปได้ เป็นการเสริมกำลังใจให้กับผู้ป่วย มีการกินข้าวร่วมกัน มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนเรื่องต่างๆ ในวงกินข้าว สอบถามสารทุกข์ การทำมาหากิน เพื่อให้รู้ถึงการพัฒนาการของผู้ที่ผ่านการบำบัดไปแล้ว รวมถึงผู้ที่อยู่ในช่วงบำบัด

ผู้เข้ารับการบำบัดและผู้ผ่านการบำบัดจำนวน 15 คน ให้ข้อมูลที่เหมือนกันแต่ไม่ละเอียดเท่ากับข้อมูลที่ได้จากเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณ โดยให้ข้อมูลที่เพิ่มในช่วงถอนพิษยา จะให้นอนพักผ่อนไม่ต้องทำงาน จะมีเจ้าหน้าที่ของศูนย์คอยบิบนวดให้ คอยพูดคุยให้กำลังใจอยู่

ตลอดเวลา หลังจากผ่านช่วงถอนพิษยาแล้ว ทางศูนย์แสงอรุณจะมีการอบรมให้ความรู้ เกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ความรู้เรื่องโทษภัยของยาเสพติด มีการฝึกอาชีพ มีการนมัสการพระเจ้าในวันอาทิตย์ และกินข้าวร่วมกันเพื่อให้ทุกคนได้มีเวลาพูดคุยกันแลกเปลี่ยนกัน ซึ่งครอบครัวสามารถมาเยี่ยมได้ ทุกอาทิตย์และได้ร่วมกิจกรรมกับผู้เข้ารับการบำบัดรักษา คือ การเข้าโบสถ์วันอาทิตย์ด้วยกัน

ผู้นำชุมชนจำนวน 10 คน จะรู้รูปแบบในช่วงระยะเวลาในการบำบัดรักษา คือ 4 เดือน แต่ไม่รู้ในเรื่องของกระบวนการบำบัดรักษาเพราะหน้าที่หลักจะเป็นของศูนย์แสงอรุณ

3. ระยะเวลาการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดของศูนย์แสงอรุณ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีวิธีการหรือกิจกรรมอะไร อย่างไรบ้าง

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 4 กลุ่ม สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้ เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณจำนวน 4 คน ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมในช่วงการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด คือ ก่อนที่ผู้เข้ารับการบำบัดรักษาจะออกจากศูนย์แสงอรุณ โดยเฉพาะผู้เข้ารับการบำบัดที่เป็นเด็ก จะมีการประเมินโดยเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณในเรื่องของความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความตรงต่อเวลา โดยมีแบบประเมินพฤติกรรมระหว่างการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ช่วงระยะเวลาที่อยู่ในศูนย์หากผู้เข้ารับการบำบัดรักษามีการกระทำที่ไม่เหมาะสมจะมีการพูดคุยตักเตือน ซึ่งหากมีเรื่องอะไรที่ไม่ผ่านการประเมินจะบอกให้ผู้เข้ารับการบำบัดได้รับทราบ ซึ่งรูปแบบการประเมินส่งผลดีในเรื่องของการแก้ไขข้อจำกัดของตัวผู้ป่วยให้ดีขึ้น เพราะทางศูนย์แสงอรุณสามารถหาแนวทางในการช่วยผู้ป่วยได้ตรงประเด็นขึ้น จากการที่ศูนย์ได้ดูแลผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาอย่างต่อเนื่องจะเห็นพฤติกรรม กลไกทางความคิดของผู้ป่วยจึงทำให้ศูนย์มองเห็นจุดเด่นและจุดบกพร่องของผู้เข้ารับการบำบัด สำหรับประโยชน์ที่ผู้ป่วยจะได้รับจากการประเมินตัวเองคือ การได้รู้จักตัวเองมากขึ้น รู้จักที่จะพัฒนาตัวเองทั้งในเรื่องของการยกระดับจิตใจ การสร้างวินัยให้กับตนเอง เมื่อกลับไปใช้ชีวิตในชุมชน สังคมได้อย่างปกติสุข

เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณจำนวน 4 คน ผู้นำชุมชนจำนวน 10 คน ผู้เข้ารับการบำบัดรักษาและผู้ผ่านการบำบัดรักษาจำนวน 15 คน ได้ให้ข้อมูลว่าก่อนที่ทางศูนย์แสงอรุณจะส่งตัวผู้ผ่านการบำบัดกลับสู่ครอบครัว ชุมชน สังคม เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์จะพูดคุยกับครอบครัว ผู้ปกครองของผู้ป่วยในเรื่องของพัฒนาการในด้านต่างๆของผู้ป่วย เพื่อให้ผู้ปกครองรู้และเข้าใจพฤติกรรมของผู้ป่วยได้มากยิ่งขึ้น เพื่อหาวิธีดูแลแก้ไขต่อไป

เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์จำนวน 4 คน ผู้นำชุมชนจำนวน 10 คน ญาติที่เกี่ยวข้องจำนวน 7 คน ผู้เข้ารับการบำบัดรักษาและผู้ผ่านการบำบัดรักษาจำนวน 15 คน ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของครอบครัวผู้ผ่านการบำบัด และชุมชนที่ผู้ผ่านการบำบัดต้องกลับเข้าไปใช้ชีวิตอยู่ โดยก่อนที่จะออกจากศูนย์แสงอรุณ จะมีการพูดคุยร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ของศูนย์ ครอบครัว

และตัวผู้ป่วย เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวเมื่อกลับเข้าไปใช้ชีวิตในชุมชน เจ้าหน้าที่ของศูนย์จะคอยบอกกับครอบครัวผู้ที่ติดยาเสพติดเวลามาเยี่ยมผู้ป่วยที่ศูนย์ ว่าต้องดูแลซึ่งกันและกัน หากกลับไปก็ต้องดูแลกัน โดยจะแนะนำทั้งตัวผู้ป่วยและตัวครอบครัวของผู้ป่วย

หากมีผู้เข้ารับการบำบัดที่ครบกำหนดออกจากศูนย์แสงอรุณ เจ้าหน้าที่ของศูนย์จะมีการประสานความร่วมมือมายังผู้นำชุมชน เพื่อให้มารับกลับ และทางศูนย์แสงอรุณจะมีการเข้าไปเปิดเวทีในพื้นที่เพื่อประชุมร่วมกันระหว่างแกนนำในพื้นที่ เครือข่ายชุมชนปาย ครอบครัวผู้ผ่านการบำบัด และคนในชุมชน เพื่อให้มีการเฝ้าระวังและดูแลผู้ผ่านการบำบัดเมื่อกลับเข้าไปอยู่ในพื้นที่

4. ศูนย์แสงอรุณ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีวิธีการในการเตรียมความพร้อมให้กับผู้ผ่านการบำบัดรักษาครอบครัวและชุมชนอย่างไร

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 4 กลุ่ม สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้ เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณ ผู้นำชุมชน ผู้เข้ารับการบำบัดและผู้ผ่านการบำบัด และภาคีที่เกี่ยวข้อง รวมจำนวน 36 คน ให้ข้อมูลว่า ศูนย์แสงอรุณ ได้มีการลงพื้นที่เพื่อติดตามช่วยเหลือผู้ที่ผ่านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูที่เป็นกลุ่มพี่น้องลาหู่ในชุมชน โดยจะมีรูปแบบวิธีการติดตามคือ

เมื่อผู้ผ่านการบำบัดอยู่ครบกำหนดเวลาในการบำบัดรักษาและฟื้นฟู ก่อนกลับสู่ชุมชนทางศูนย์จะมีการให้ลูกหมูเป็นรางวัล โดยทางเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณ ได้บอกถึงนัยยะแฝงคือหากเจ้าหน้าที่ศูนย์ลงไปติดตามผู้ที่ผ่านการบำบัดในพื้นที่และพบว่าหมามีร่างกายที่อ้วนท้วนแข็งแรงแสดงว่าผู้ที่ผ่านการบำบัดให้ความสนใจดูแล ไม่กลับไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด แต่ถ้าหากหมูผอมหรือตายหมายถึงผู้ผ่านการบำบัดกลับไปเสพยา ให้ความสนใจกับยาเสพติดมากกว่าลูกหมูที่ทางศูนย์แสงอรุณเอาให้ โดยถ้าหากแม่หมูเกิดลูกออกมาก็จะให้ลูกหมูนั้นเป็นของขวัญกับผู้ผ่านการบำบัด

ทางศูนย์แสงอรุณ ได้มีการเข้าไปจัดเวทีประชุม พร้อมทั้งทำกิจกรรมกับกลุ่มต่างๆในพื้นที่ เพื่อให้เกิดการเฝ้าระวังและดูแลผู้ผ่านการบำบัดโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ในการช่วยกันดูแลและแจ้งข้อมูลให้กับทางเจ้าหน้าที่ของศูนย์ได้รับรู้หากผู้ที่ผ่านการบำบัดกลับไปเสพยา

ผู้ผ่านการบำบัดในกลุ่มที่เป็นคนนอกพื้นที่จำนวน 1 คน ได้ให้ข้อมูลว่า เมื่อผ่านการบำบัดและกลับไปอยู่ที่บ้านแล้วจะมีเจ้าหน้าที่ของศูนย์แสงอรุณ โทรศัพท์ไปสอบถามความเป็นอยู่

5. ศูนย์แสงอรุณ/หมู่บ้าน/ชุมชน/หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ รวมถึงหน่วยงานของท่าน ได้ติดตาม ช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูให้กลับไปดำเนินชีวิตตามปกติในชุมชน สังคม หรือไม่ว่าอย่างไร

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 4 กลุ่ม สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้ เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ จำนวน 4 คน ให้ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบวิธีการในการติดตามผู้ผ่านการบำบัด โดยเมื่อผู้เข้ารับการบำบัดรักษาอยู่ครบกำหนดเวลา 4 เดือน ทางศูนย์จะให้แม่หมอถือว่าเป็นสัญญาณใจต่อกันเพื่อไม่ให้เขากลับมาเสพยา เมื่อผู้ผ่านการบำบัดรักษาเห็นหมูจะได้ขึ้นถึงตอนที่เข้ารับการบำบัดตอนเสียนยา ตอนที่ไม่มีที่พึ่ง ศูนย์แสงอรุณเป็นหน่วยงานที่ให้โอกาส คอยช่วยเหลือและรับผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษา จะทำให้เขาคิดได้ก่อนที่จะหันกลับไปเสพยาซ้ำ

ศูนย์แสงอรุณมีการติดตามผู้ผ่านการบำบัดอย่างสม่ำเสมอ มีการเข้าไปเยี่ยมเยียน พูดคุยกับผู้ผ่านการบำบัดรักษาถึงบ้าน สอบถามความเป็นอยู่ ซึ่งทุกวันอาทิตย์จะมีกิจกรรมการนมัสการพระเจ้าร่วมกันที่ศูนย์แสงอรุณ ทั้งในส่วนของผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษา ผู้ที่ผ่านการบำบัดรักษา รวมถึงครอบครัวผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษา ซึ่งเป็นการใช้แรงแห่งความเชื่อมั่นและศรัทธาในหลักคำสอนของพระเจ้ากลุ่มเกลาจิตใจของผู้ที่เคยเสพยาไม่ให้กลับมาเสพยา มีจิตใจที่เข้มแข็งขึ้นด้วยแรงแห่งการอธิษฐานเผื่อของคนที่ยังร่วมนมัสการ ซึ่งเป็นการใช้พิธีกรรมในการเสริมกำลังใจ

หลังจากทำพิธีกรรมเสร็จจะมีการเสริมกำลังใจกัน รับประทานอาหารร่วมกันและร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนกับผู้ผ่านการบำบัด ซึ่งจะเป็วิธีการของศูนย์แสงอรุณในการสังเกตพฤติกรรม ความเปลี่ยนแปลงของผู้ที่ผ่านการบำบัด เพื่อให้เห็นถึงพัฒนาการ ความเปลี่ยนแปลงภายหลังจากที่กลับไปอยู่ในชุมชน มีการติดตาม คอยดูแล ลงพื้นที่เยี่ยมครอบครัวผู้ผ่านการบำบัดและผู้ผ่านการบำบัดไปแล้วอย่างต่อเนื่อง แม้จะผ่านกระบวนการบำบัดไปแล้ว

ในส่วนของผู้ผ่านการบำบัดจำนวน 6 คน ผู้นำชุมชนจำนวน 10 คน และญาติที่เกี่ยวข้องจำนวน 7 คน ให้ข้อมูลว่า การแสดงออกของเจ้าหน้าที่ศูนย์แสงอรุณที่มีต่อผู้เข้ารับการบำบัดรักษาในรูปแบบที่เหมือนญาติมิตรพี่น้อง คอยดูแลผู้เข้ารับการบำบัดรักษาเป็นอย่างดี ไม่แบ่งว่าเป็นผู้เข้ารับการบำบัดหรือเป็นเจ้าหน้าที่ของศูนย์แสงอรุณ ทำให้ผู้ที่ผ่านการบำบัดรักษานึกถึงความรักความเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่ศูนย์ จึงทำให้เขาไม่กลับไปเสพยา จากการผู้จัดการศูนย์แสงอรุณที่มีความต้องการจะให้ผู้เข้ารับการบำบัดสามารถเลิกยาเสพติดได้และไม่กลับมาเสพยา ซึ่งจะแสดงออกให้ผู้เข้ารับการบำบัดได้เห็นจากการทุ่มเท จริงจังในการทำงาน อีกทั้งพูดคุยให้กำลังใจกับผู้เข้ารับการบำบัด และการอธิษฐานขอพรจากพระเจ้าเผื่อแผ่ให้กับผู้ที่เข้ารับการบำบัดให้สามารถเลิกยาเสพติดได้ ทำให้เมื่อผ่านการบำบัดไปแล้วผู้ที่เคยติดยาเสพติดจะไม่กล้าที่จะกลับไปเสพยา โดยเฉพาะ

กลุ่มพี่น้องชาติพันธุ์ลาหู่ที่เกิดความเกรงใจ ความรักและความศรัทธาในตัวผู้จัดการศูนย์แสงอรุณ (อาจารย์สุรศักดิ์ พรสกุล ไพศาล) ซึ่งมีเชื้อสายชาติพันธุ์ลาหู่เหมือนกัน

ผู้นำชุมชน ภาคิที่เกี่ยวข้อ ผู้เข้ารับการบำบัดและผู้ผ่านการบำบัด จำนวน 36 คนให้ข้อมูล ในส่วนของการพัฒนาตนเองของผู้เข้ารับการบำบัดรักษาในด้านการดำรงชีวิต การศึกษาเล่าเรียนและการประกอบอาชีพในสังคมคือ นอกจากผู้ติดยาเสพติดจะสามารถเลิกยาเสพติดได้แล้ว ยังทำให้มีจิตใจที่เข้มแข็งขึ้นไม่ยากที่จะกลับมาติดซ้ำอีก สามารถกลับมาเรียนหนังสือได้อีกครั้ง สามารถกลับไปทำงาน ดูแลหาเลี้ยงครอบครัวได้อย่างเป็นปกติ มีอาชีพติดตัวจากการที่ศูนย์แสงอรุณได้มีกิจกรรมเสริมให้กับผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาได้ปฏิบัติ อาทิเช่น การทำอิฐบล็อก นอกเหนือจากนั้นก็สามารถกลับไปทำงานในชุมชนได้อย่างปกติสุขเพราะเจ้าหน้าที่ของศูนย์แสงอรุณได้เข้าไปสร้างความเข้าใจให้กับคนในชุมชนเกี่ยวกับผู้ที่ผ่านการบำบัดรักษา

เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์จำนวน 4 คนให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของศูนย์แสงอรุณ นอกเหนือจากการทำให้ผู้ติดยาเสพติดสามารถเลิกยาเสพติดและไม่กลับมาเสพซ้ำอีก ยังทำให้ผู้ผ่านการบำบัดรักษาที่มีความสามารถในการพัฒนาตนเอง การพัฒนากระบวนการทางความคิด โดยการนำเอาหลักคำสอนของศาสนาคริสต์ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งเมื่อความคิดพัฒนา ชีวิตก็เกิดการพัฒนาควบคู่กันไป อีกทั้งครอบครัว ชุมชนให้ความสำคัญในการดูแลผู้ผ่านการบำบัดรักษาและเปิดโอกาสยอมรับผู้ที่เคยติดยาเสพติดมากขึ้น ทำให้ผู้ที่ผ่านการบำบัดรักษาสามารถเลิกได้ และกลับมาใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุข

6. ผลการดำเนินงานของศูนย์แสงอรุณ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่ได้รับการดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2550-2554 ท่านประเมินว่า ผลงานของศูนย์ในด้านต่างๆ ต่อไปนี้

ด้านผู้ติดยาเสพติดที่ผ่านการบำบัดรักษาฟื้นฟู

- ถาภกระบวนการของศูนย์แสงอรุณ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอนที่สามารถทำให้ผู้ติดยาเสพติดเลิกยาได้เด็ดขาด ไม่กลับมาเสพซ้ำ

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 4 กลุ่ม สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้ เจ้าหน้าที่ของศูนย์แสงอรุณ ผู้ผ่านการบำบัดรักษา ผู้นำชุมชน และภาคิที่เกี่ยวข้อจำนวน 36 คน ให้ข้อมูลว่า ศูนย์แสงอรุณมีกระบวนการการบำบัดรักษาทางกายคือการถอนพิษยา ควบคู่กับการรักษาทางใจ โดยใช้หลักคำสอนของศาสนาคริสต์เป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้มแข็งให้กับจิตใจของผู้เข้ารับการบำบัดรักษา

เจ้าหน้าที่ของศูนย์แสงอรุณจะลงพื้นที่เยี่ยมผู้ผ่านการบำบัดรักษาภายหลังกลับเข้าไปอยู่ในชุมชน มีการประชุมกับแกนนำในพื้นที่เพื่อให้มีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังดูแลผู้ผ่านการบำบัดรักษาไม่ให้กลับมาเสพซ้ำ

- มีความสามารถในการพัฒนาตนเองในด้านการดำรงชีวิต การศึกษาเล่าเรียน และการประกอบอาชีพในสังคม

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 4 กลุ่ม สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้ เจ้าหน้าที่ของศูนย์แสงอรุณ ผู้ผ่านการบำบัดรักษา ผู้นำชุมชน และภาคีที่เกี่ยวข้องจำนวน 36 คน ให้ข้อมูลว่า ขณะที่ผู้เข้ารับการบำบัดรักษาอยู่ในช่วงของการฟื้นฟู ศูนย์แสงอรุณจะมีกิจกรรมและภารกิจหน้าที่ให้ผู้เข้ารับการบำบัดรักษาได้ปฏิบัติ โดยจะให้แต่ละคนรับผิดชอบตั้งแต่การตื่นนอนที่ตรงเวลา เก็บที่นอน ดูแลความสะอาดเรียบร้อยและซักเสื้อผ้าด้วยตัวเอง โดยห้ามใช้เครื่องซักผ้า โดยเจ้าหน้าที่ศูนย์แสงอรุณให้เหตุผลว่าเป็นการฝึกนิสัยในการอยู่ร่วมกันของผู้เข้ารับการบำบัดรักษา

ในส่วนของการศึกษาเล่าเรียนผู้เข้ารับการบำบัดรักษาซึ่งเป็นวัยรุ่น จำนวน 1 คน ซึ่งเป็นคนต่างพื้นที่และได้เข้ามาบำบัดที่ศูนย์แสงอรุณ ได้ให้ข้อมูลว่า เมื่อผ่านขั้นตอนการถอนพิษยาแล้ว ศูนย์แสงอรุณเปิดโอกาสให้เขาได้กลับไปเรียนหนังสืออีกครั้ง โดยเรียนที่โรงเรียนปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

สำหรับภารกิจหน้าที่นอกเหนือจากภารกิจส่วนตัวที่ต้องทำอยู่ประจำแล้ว ศูนย์แสงอรุณยังมีภารกิจหน้าที่ให้ผู้บำบัดแต่ละคนได้รับผิดชอบแตกต่างกันทั้งในเรื่องของการให้ข่าวห่ม ซึ่งเป็นห่มที่จะต้องนำมาประกอบอาหารให้กับคนทั้งศูนย์ได้กิน การเลี้ยงวัว การทำอัฐบล็อคเพื่อขายสร้างรายได้ให้กับศูนย์แสงอรุณอีกทั้งเป็นการเสริมความรู้ด้านอาชีพให้ผู้เข้ารับการบำบัดรักษา ซึ่งเป็นความรู้ติดตัวสามารถนำไปประกอบอาชีพภายหลังจากผ่านการบำบัดรักษาไปแล้ว

ด้านการยอมรับและเปิดโอกาสให้กับผู้ผ่านการบำบัดรักษา และฟื้นฟูจากศูนย์แสงอรุณ ซึ่งสามารถดำเนินชีวิตในครอบครัว ชุมชน และสังคมเป็นไปอย่างไร

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 4 กลุ่ม สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้ เจ้าหน้าที่ของศูนย์แสงอรุณ ผู้ผ่านการบำบัดรักษา ผู้นำชุมชน และภาคีที่เกี่ยวข้องจำนวน 36 คน ให้ข้อมูลว่า ครอบครัวให้การยอมรับและคอยดูแลผู้ผ่านการบำบัดรักษา ชุมชนและสังคมให้โอกาสกับผู้ที่ผ่านการบำบัดรักษากลับไปใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนได้อย่างปกติสุข ส่งผลให้ผู้ผ่านการบำบัดมีสัดส่วนการกลับมาเสพช้าน้อยลง

4.3 ปัจจัยที่ทำให้ศูนย์แสงอรุณประสบความสำเร็จในการช่วยเหลือผู้เข้ารับการบำบัดให้เลิกยาเสพติดได้อย่างเด็ดขาด

1. อยากราบถึงปัจจัยที่ทำให้ศูนย์แสงอรุณประสบความสำเร็จในการช่วยเหลือผู้เข้ารับการบำบัดให้เลิกยาเสพติดได้อย่างเด็ดขาด ซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัยด้านบุคลากร ด้านผู้ติดยาเสพติด ครอบครัว ชุมชน ด้านกระบวนการ วิธีการในการบำบัดรักษาและฟื้นฟู ด้านงบประมาณ อุปกรณ์ เครื่องมือ สถานที่

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าปัจจัยโดยสรุป ดังนี้

ด้านบุคลากร

เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณ ผู้นำชุมชน ญาติที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้เข้ารับการบำบัดรักษาและผู้ผ่านการบำบัดรักษาจำนวน 36 คน ให้ข้อมูลว่าจากการที่ผู้จัดการศูนย์แสงอรุณเป็นพี่น้องคนเฒ่าหลานุ่ สามารถสื่อสารเป็นภาษาลานูได้ อีกทั้งผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ที่เป็นกลุ่มพี่น้องลานู่เช่นเดียวกัน จากพื้นฐานทางวัฒนธรรมเดียวกัน หลักคิดเดียวกัน จึงส่งผลต่อความเข้าใจ การรับรู้ได้ถึงความต้องการของผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษา และประเด็นสำคัญคือเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์การติดยาเสพติดมาก่อน จะรู้และเข้าใจความรู้สึกของคนที่ติดยาเสพติดด้วยกันได้เป็นอย่างดี

ช่วงถอดพิษยาจะเป็นช่วงที่ผู้เข้ารับการบำบัดมีอาการอยากยาและรู้สึกทรมานที่สุด เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์จะคอยดูแลอย่างใกล้ชิด ซึ่งจากประสบการณ์ที่เคยผ่านการบำบัดรักษามาก่อน ทำให้รู้ถึงพฤติกรรมความรู้สึกและความต้องการของผู้บำบัดในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นอย่างดี และจะหาวิธีในการช่วยเหลือได้อย่างเข้าใจ

จากการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ในศูนย์แสงอรุณมีพื้นฐานทางความคิดที่ต้องการช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดรักษา การไม่แบ่งชนชั้น รวมถึงการแสดงออกคั่งญาติมิตรไม่มีการแบ่งช่องว่างระหว่างเจ้าหน้าที่ศูนย์กับผู้เข้ารับการบำบัด มีความรัก ความอบอุ่นให้กับผู้ป่วยทำให้ผู้ป่วยรับรู้ได้ถึงมิตรไมตรีและความต้องการที่อยากให้เราเลิกยาให้ได้

ศูนย์แสงอรุณมีกระบวนการปรับเปลี่ยนความคิด สร้างความเข้มแข็งให้กับจิตใจผ่านกิจกรรมการเล่นดนตรี การเข้าโบสถ์ สร้างความเท่าเทียมกันทั้งในเรื่องของการกินข้าวเหมือนกัน ใช้ชีวิตอยู่ในศูนย์เหมือนกัน ทำให้แบบอย่างของชีวิตชัดเจนแตกต่างกันได้ และเจ้าหน้าที่ของศูนย์แสงอรุณ จะปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้เข้ารับการบำบัด เป็นตัวอย่างให้ผู้เข้ารับการบำบัดรักษาได้เรียนรู้จากสิ่งที่ประสบกับตนเอง เหมือนกับเจ้าหน้าที่ศูนย์ที่เคยประสบกับปัญหาการติดยาเสพติดแต่ก็สามารถเลิกได้

ผู้ที่ผ่านการบำบัดรักษาจำนวน 6 คน ผู้นำชุมชนจำนวน 10 คนและภาคีที่เกี่ยวข้องจำนวน 7 คน ได้ให้ข้อมูลว่า ในกรณีที่เป็นผู้ผ่านการบำบัดซึ่งอยู่ในพื้นที่อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณจะมีการลงพื้นที่ติดตาม เยี่ยมเยียนครอบครัวผู้ผ่านการบำบัดและ ตัวผู้ผ่านการบำบัดที่กลับไปอยู่บ้าน จะมีการโทรศัพท์สอบถามความเป็นอยู่ของผู้ผ่านการบำบัดอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง คอยดูแลให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ

ศูนย์แสงอรุณจะมีกิจกรรมอาทิเช่น การเข้าโบสถ์ร่วมกันทุกวันอาทิตย์ของผู้ที่ยังบำบัดผู้ผ่านการบำบัด ครอบครัวของผู้ป่วย และเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ ซึ่งมีการขอพรจากพระเจ้าให้คุ้มครองและช่วยให้ผู้ติดยาเสพติดเลิกยาได้

เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณจำนวน 4 คน ได้ให้ข้อมูลว่า เจ้าหน้าที่ของศูนย์แสงอรุณทุกคนต้องมีความเชื่อมั่นในกระบวนการบำบัดรักษา เพราะความเชื่อมั่นจะนำไปสู่การปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จ

ด้านผู้ติดยาเสพติด ครอบครัว ชุมชน

จากการสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณ ผู้นำชุมชน ภาคีที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้เข้ารับการบำบัดรักษาและผู้ผ่านการบำบัดรักษาจำนวน 36 คน ให้ความเห็นว่า ผู้ที่ติดยาเสพติดและเข้ามาบำบัดรักษากับศูนย์แสงอรุณทุกรายไม่ได้ถูกบังคับแต่สมัครใจเข้ามาบำบัดเองทำให้มีความตั้งใจที่จะอยากจะเลิกยาเสพติด อีกทั้งตัวผู้เข้ารับการบำบัดให้ความร่วมมือในแต่ละกระบวนการวิธีการในการบำบัดรักษาและฟื้นฟูของศูนย์แสงอรุณจึงส่งผลต่อความสำเร็จในการบำบัดรักษาของศูนย์แสงอรุณ ในส่วนของครอบครัวและชุมชน ยอมรับ ให้กำลังใจ ให้โอกาสกับผู้ที่ผ่านการบำบัดรักษาทำให้ไม่กลับไปเสพยา

ในส่วนของผู้จัดการศูนย์แสงอรุณมีความคิดเห็นส่วนตัวว่าการดำเนินงานของศูนย์แสงอรุณยังไม่ได้ถือว่าประสบความสำเร็จเพราะคำว่า “ความสำเร็จ” เป็นคำที่กว้างเกินไป การดำเนินงานของศูนย์แสงอรุณยังต้องอาศัยระยะเวลาอีกกว่านี้

เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณ ผู้นำชุมชน ภาคีที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้เข้ารับการบำบัดรักษาและผู้ผ่านการบำบัดรักษาจำนวน 36 คน ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการที่ครอบครัวของผู้เข้ารับการบำบัดรักษาสามารถมาเยี่ยมให้กำลังใจผู้เข้ารับการบำบัดรักษาได้ตลอดเพราะศูนย์ตั้งอยู่ในพื้นที่ และหากเป็นคนนอกพื้นที่ก็สามารถโทรศัพท์มาสอบถามกับเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ได้ จึงเป็นปัจจัยที่ทำให้ศูนย์แสงอรุณประสบความสำเร็จในการช่วยเหลือผู้เข้ารับการบำบัดรักษาให้สามารถเลิกยาเสพติดได้ อีกทั้งแกนนำในชุมชนให้ความสำคัญและช่วยสร้างความเข้าใจกับผู้ติดยาเสพติดในพื้นที่ ให้เข้ารับการบำบัดรักษากับศูนย์แสงอรุณ และมีการนำผู้ที่สนใจจะเข้ารับการบำบัดมาส่งที่ศูนย์แสงอรุณ

การมีส่วนร่วมของแกนนำในพื้นที่รวมถึงการที่คนในชุมชนในการเฝ้าระวัง ดูแลผู้ที่ผ่านการบำบัดภายหลังกลับไปใช้ชีวิตในชุมชนอย่างสม่ำเสมอซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้ศูนย์แสงอรุณประสบความสำเร็จในการช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติด

ด้านกระบวนการ วิธีการในการบำบัดรักษาและฟื้นฟู

เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณ ผู้เข้ารับการบำบัดรักษาและผู้ผ่านการบำบัดรักษา ผู้นำชุมชน และภาคีที่เกี่ยวข้องรวมทั้งสิ้น 36 คน ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการทำกิจกรรม โดยศูนย์แสงอรุณได้ให้ผู้เข้ารับการบำบัดมีกิจกรรมทำอย่างต่อเนื่องทั้งในเรื่องของการส่งเสริมด้านอาชีพ เลี้ยงหมู เลี้ยงวัว ทำการเกษตร ทำอัฐปลอก เพื่อไม่ให้ผู้เข้ารับการบำบัดมีเวลาดังคิดถึงบ้าน คิดถึงยาเสพติด สำหรับผู้เข้ารับการบำบัดและผู้ผ่านการบำบัด นอกจากนี้ผู้นำชุมชนจำนวน 25 คนมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ต่อผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาเสมือนญาติมิตรพี่น้อง ไม่แบ่งชนชั้น คอยให้คำปรึกษา แนะนำทุกเรื่อง อีกทั้งศูนย์แสงอรุณไม่มีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่มากจนเกินไป พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครอบครัวของผู้เข้ารับการบำบัดสามารถมาเยี่ยมได้ มาให้กำลังใจ และได้มีโอกาสพูดคุย แสดงความรักกันมากขึ้น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ส่งผลต่อความสำเร็จของศูนย์แสงอรุณ

เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณจำนวน 4 คนและภาคีที่เกี่ยวข้องจำนวน 7 คน ได้ให้ข้อมูลว่า ในช่วงการบำบัดรักษาและฟื้นฟู ศูนย์แสงอรุณเน้นกระบวนการบำบัดทางใจควบคู่กับการบำบัดทางกาย โดยใช้หลักคำสอนของศาสนาคริสต์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการบำบัดมีจิตใจที่เข้มแข็ง สอนสิ่งดีสิ่งไม่ดีทำให้เมื่อผ่านการบำบัดไปแล้วก็ไม่อยากที่จะไปเสพยาเสพติดซ้ำอีก เป็นกระบวนการบำบัดใจของศูนย์ทำให้เราคิดได้ คิดถึงสิ่งที่เคยทำไม่ดีกับพ่อแม่ กับครอบครัว ทำให้ไม่อยากกลับไปเป็นแบบนั้นอีก อีกทั้งยังมีภารกิจหน้าที่ให้ผู้เข้ารับการบำบัดรักษาได้รับผิดชอบ เป็นการสร้างนิสัย และปรับพฤติกรรม ผู้เข้ารับการบำบัดเกิดการพัฒนาตนเอง

เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณจะมีลงพื้นที่เพื่อติดตามผู้ผ่านการบำบัดทุกอาทิตย์ โดยเฉพาะผู้ผ่านการบำบัดที่เป็นคนในพื้นที่เป้าหมายของศูนย์แสงอรุณ เป็นการให้กำลังใจ ให้คำปรึกษาหลังจากที่ผู้ผ่านการบำบัดกลับไปอยู่ที่บ้าน และในกรณีที่เป็นคนในพื้นที่อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณจำนวน 4 คน ได้ให้ข้อมูลว่า ช่วงที่อยู่ในขั้นตอนการบำบัดรักษาและฟื้นฟู ทางศูนย์แสงอรุณจะมีการประเมินพฤติกรรมระหว่างการฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ติดยาเสพติดในศูนย์แสงอรุณ เพื่อให้เห็นพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปของผู้เข้ารับการบำบัด ซึ่งถือได้ว่าเป็นข้อมูลที่จำเป็นที่ศูนย์แสงอรุณจะนำมาประกอบกับการช่วยเหลือผู้เข้ารับการบำบัดรักษา นอกเหนือจากกระบวนการการบำบัดรักษาปกติแล้ว

ด้านงบประมาณ อุปกรณ์ เครื่องมือ สถานที่

เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณ ผู้เข้ารับการบำบัดและผู้ผ่านการบำบัด ผู้นำชุมชน และ ภาคิที่เกี่ยวข้องจำนวน 36 คน ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องของสถานที่ตั้งของศูนย์แสงอรุณที่อยู่ใน พื้นที่อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอนทำให้ผู้ที่ติดยาเสพติดซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนที่ในพื้นที่สามารถ เดินทางมาได้ง่าย ลักษณะของศูนย์เป็นศูนย์ลักษณะเปิด ไม่มีกำแพงกั้น ไม่มีการจำกัดขอบเขตของ ผู้เข้ารับการบำบัดรักษา และไม่น่ากลัวเหมือนศูนย์บำบัดของภาครัฐ ทำให้ผู้เข้ารับการบำบัด สบายใจ ไม่ถูกกดดัน ใช้ชีวิตเหมือนอยู่บ้านตัวเองซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จของศูนย์แสงอรุณ

ในส่วนของเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณจำนวน 4 คน มีความคิดเห็นว่าศูนย์แสงอรุณ ไม่ได้เอาเงินเป็นที่ตั้งในการดำเนินงาน มีน้อย ทำน้อย งานมาก่อนงบ และที่สำคัญศูนย์แสงอรุณมี จดหมายข่าวซึ่งเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ทาง Internet เป็นสื่อที่ทำให้เห็นความก้าวหน้า การ ดำเนินงานของศูนย์แสงอรุณ ทำให้พี่น้องคริสเตียนที่มีความรักความศรัทธาในตัวพระเจ้าให้การ สนับสนุนทรัพยากร ให้ความช่วยเหลือศูนย์ อีกทั้งมีการทำโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนจาก แหล่งทรัพยากรต่างๆจากหลายหน่วยงานซึ่งถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่หนุนเสริมให้การดำเนินงานของ ศูนย์แสงอรุณประสบความสำเร็จ

4.4 จุดอ่อนหรือข้อจำกัดของกระบวนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดของศูนย์แสงอรุณ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอนคืออะไรบ้าง

1. อยากรับถึงจุดอ่อน ข้อจำกัดของกระบวนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด ของศูนย์แสงอรุณ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในด้านต่างๆ

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่ามีจุดอ่อนและข้อจำกัดโดยสรุป ดังนี้

ด้านรูปแบบ ขั้นตอน และกระบวนการในการดำเนินงาน

เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณจำนวน 3 คนและภาคิที่เกี่ยวข้องจำนวน 7 คนให้ข้อมูล เกี่ยวกับจุดอ่อนและข้อจำกัดของศูนย์ในเรื่องของกระบวนการดำเนินงานที่ยังไม่มีความเป็น วิชาการเมื่อเทียบกับหน่วยงานของภาครัฐ โดยมีเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณจำนวน 1 คนให้ความคิดเห็นว่าเป็นจุดดีของศูนย์เพราะสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ปัญหาที่ เปลี่ยนแปลงไปอยู่เสมอ ในส่วนของผู้นำชุมชน มีความคิดเห็นที่ต่างออกไปโดยเห็นจุดอ่อนในเรื่อง ของกฎระเบียบของศูนย์แสงอรุณที่ยังไม่เข้มงวด ทำให้ผู้เข้ารับการบำบัดไม่รู้สึกรว่าต้องเลิกให้ได้ อยากรับบำบัดที่ศูนย์เมื่อไหร่ก็มา เพราะมีทั้งข้าวกินและมีที่อยู่

ภาคิที่เกี่ยวข้องจำนวน 7 คน มีความเห็นเกี่ยวกับกระบวนการในการเตรียมความพร้อม ของชุมชน ครอบครัวในการเฝ้าระวังและติดตามผู้ผ่านการบำบัดภายหลังกลับสู่ชุมชน รวมถึง

การเชื่อมประสานกับหน่วยงานภาครัฐทั้งในส่วนของท้องถิ่น อำเภอ รวมถึงหน่วยงานอื่นๆ เพื่อเตรียมความพร้อมในการเฝ้าระวัง ติดตามดูแลและหนุนเสริมผู้ผ่านการบำบัดยังไม่เห็นความร่วมมือมากนัก

สำหรับผู้เข้ารับการบำบัดและผู้ผ่านการบำบัดทั้ง 15 คน ไม่มีใครให้ข้อมูล โดยให้เหตุผลว่าศูนย์แสงอรุณ ไม่มีจุดอ่อน

ด้านบุคลากร

ในส่วนของจุดอ่อนและข้อจำกัดในด้านบุคลากร เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณจำนวน 4 คน ผู้นำชุมชนจำนวน 10 คน และภาคีที่เกี่ยวข้องจำนวน 7 คน ให้ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนของเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณที่มีจำนวนน้อย แต่ภาระงานมีมาก ส่งผลต่อการดูแลผู้ป่วยอย่างทั่วถึง แต่ในส่วนของผู้เข้ารับการบำบัดและผู้ผ่านการบำบัดทั้ง 15 คน ไม่มีใครให้ข้อมูล โดยให้เหตุผลว่าไม่มีจุดอ่อน

ด้านงบประมาณ สถานที่ อุปกรณ์ เครื่องใช้ในการบำบัดรักษา

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 4 กลุ่มให้ข้อมูลในประเด็นของจุดอ่อนและข้อจำกัดในด้านงบประมาณ ที่แตกต่างกันออกเป็น โดยเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณจำนวน 4 คน ให้ข้อมูลว่าที่ผ่านมาไม่มีความไม่ต่อเนื่องในการหนุนเสริมงบประมาณของบางหน่วยงานสำหรับในประเด็นจุดอ่อนด้านสถานที่ คือที่ตั้งของศูนย์แสงอรุณในปัจจุบันเป็นพื้นที่ในการดูแลของกองกำลังทหารราบที่ 7 อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน และอนุญาตให้ศูนย์แสงอรุณใช้ประโยชน์ได้ แต่ในอนาคตยังไม่มีความแน่นอน

ในส่วนภาคีที่เกี่ยวข้องจำนวน 7 คน ได้ให้ข้อมูลจุดอ่อนในเรื่องของเครื่องมือเครื่องใช้ในการบำบัดรักษา ซึ่งปัจจุบันอุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ในการบำบัดรักษายังไม่ทันสมัย มีความเหมาะสมกับผู้เข้ารับการบำบัดรักษาเฉพาะบางกลุ่ม เช่น กลุ่มพี่น้องชาติพันธุ์ลาหู่ สำหรับผู้เข้ารับการบำบัดและผู้ผ่านการบำบัดจำนวน 15 คน ไม่มีใครให้ข้อมูล โดยให้เหตุผลว่าไม่มีจุดอ่อนสำหรับในส่วนของผู้นำชุมชนจำนวน 10 คน ไม่มีใครให้ข้อมูลเพราะไม่รู้ข้อมูลของศูนย์แสงอรุณมากนัก

4.5 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานของศูนย์แสงอรุณ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

จากประเด็นดังกล่าวผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 4 กลุ่มได้ให้ข้อมูล ดังนี้ เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณจำนวน 4 คน ผู้เข้ารับการบำบัดและผู้ผ่านการบำบัดจำนวน 15 คน และภาคีที่เกี่ยวข้อง

จำนวน 7 คน มีข้อเสนอแนะในเรื่องของการเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ภายในศูนย์แสงอรุณในการดูแลบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด

ในส่วนของการดำเนินงานการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดของศูนย์แสงอรุณ ต้องดึงหน่วยงานในพื้นที่ทั้งในส่วนของภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้ติดยาเสพติด รวมทั้งผู้ที่กลับไปเสพซ้ำ มีปัจจัยมาจากหลายส่วนทั้งในเรื่องของการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ที่ต้องใช้กำลังของเจ้าหน้าที่รัฐ การเฝ้าระวังและติดตามผู้ผ่านการบำบัดซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากแกนนำ ประชาชนคนในพื้นที่ คริสตจักร (โบสถ์) และอีกหลายภาคส่วนเพื่อให้ครบวงจรในการแก้ไขปัญหา ซึ่งแต่ละหน่วยงานต้องมีความจริงจังและจริงใจในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน อีกทั้งเป็นการลดปัญหาการกลับมาเสพซ้ำ

ในส่วนของเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณจำนวน 2 คน ให้ข้อเสนอแนะในเรื่องของการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานของศูนย์แสงอรุณ โดยต้องมีการพัฒนาศักยภาพตัวเจ้าหน้าที่ในเรื่องของทักษะองค์ความรู้ เทคนิคใหม่ๆ ในด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟู เสริมในเรื่องของวิชาการเพื่อให้การดำเนินงานของศูนย์แสงอรุณเป็นที่ยอมรับ และเพื่อยกระดับการทำงานให้มีมาตรฐานมีความน่าเชื่อถือ

รวมถึงการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานของศูนย์บำบัดแสงอรุณกับศูนย์บำบัดอื่นที่มีรูปแบบที่คล้ายคลึงกัน เพื่อจะได้นำมาปรับใช้กับกระบวนการของศูนย์แสงอรุณให้มีการพัฒนาและเท่าทันกับสถานการณ์ปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรที่จะเข้ามาหนุนเสริมในประเด็นนี้ อาทิเช่น สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 5 กรณีโครงการบ้านร่มเย็นที่ทางสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 5 เคยให้การสนับสนุนถือว่าเป็นโครงการที่ดีมาก ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในรูปแบบกระบวนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูของศูนย์บำบัดทั่วประเทศไทย ก่อเกิดองค์ความรู้ด้านการบำบัดรักษาในหลายเรื่อง ต้องมีการพัฒนารูปแบบการบำบัดรักษาและฟื้นฟูให้มีมาตรฐาน สามารถรองรับผู้ป่วยได้ทุกประเภทไม่เฉพาะเจาะจงเพียงกลุ่มพี่น้องลาหู่ และมีกระบวนการในการเตรียมความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ มีการฝึกอบรมร่วมกันระหว่างผู้ผ่านการบำบัดกับครอบครัวและคนในชุมชน

ผู้นำชุมชนจำนวน 3 คน ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเครื่องมือและอุปกรณ์ในการบำบัดรักษาที่ต้องทันสมัย สามารถรองรับผู้เข้ารับการบำบัดรักษาได้ทุกกลุ่ม และต้องมีการสนับสนุนในเรื่องการทอผ้าในกลุ่มสตรีที่เข้ามาบำบัดรักษา เพราะผู้ที่เข้ามาบำบัดส่วนหนึ่งจะเป็นกลุ่มพี่น้องชาติพันธุ์ลาหู่ที่มีความรู้ในเรื่องของการทอผ้า เครื่องแต่งกายซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มพี่น้องลาหู่ ซึ่งสามารถต่อยอดในการสร้างรายได้ให้กับศูนย์และสร้างรายได้ให้กับผู้ที่เข้ามาบำบัดรักษา รวมถึงการหนุนเสริมงบประมาณที่เหมาะสม เพียงพอและต่อเนื่องกับศูนย์แสงอรุณ

นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์จำนวน 3 คนให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานของศูนย์แสงอรุณคือ การเลือกบุคลากรที่จะมาทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ของศูนย์แสงอรุณ ต้องเน้นความอดทน ทุ่มเท เสียสละ เพราะกลุ่มผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาบางคนช่วงแรกอยากกลับไม่ยอมที่จะบำบัดเพราะอยากยา เจ้าหน้าที่ต้องมีจิตวิทยาในการพูด โน้มน้าวจิตใจ และต้องมีการปรับปรุงข้อตกลง กฎระเบียบ ที่ทุกคนต้องปฏิบัติร่วมกันอย่างจริงจัง ที่ผ่านมามีกฎ มีระเบียบ แต่ก็ไม่ได้เข้มงวดมาก เช่น การห้ามใช้มือถือก็ต้องห้ามใช้ทุกคน การสูบบุหรี่ก็ต้องห้ามสูบเพื่อไม่ให้เกิดการต่อ ยอดไปสู่การ ใช้นยาเสพติดซ้ำอีก และด้วยกฎที่ไม่เคร่งครัดมากทำให้เวลาผู้ที่เข้ารับการบำบัดที่อยากกลับบ้าน ก็กลับไม่อยู่ครบตามกำหนดเวลาที่ศูนย์ตั้งไว้ ทำให้กระบวนการบำบัดรักษาไม่เกิดประสิทธิภาพ

4.6 สาเหตุและปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานของศูนย์แสงอรุณ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอนยังมีข้อจำกัดในการดำเนินงานและทำให้การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดยังไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

1. อยากราบถึงสาเหตุและปัจจัยในด้านต่างๆ ที่ทำให้การดำเนินงานของศูนย์แสงอรุณ ยังมีข้อจำกัด ทำให้การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดยังไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

ผู้ให้สัมภาษณ์สรุปสาเหตุและปัจจัยด้านต่างๆ ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของศูนย์แสงอรุณ ได้ดังนี้

ด้านผู้เสพยา ครอบครัวยุวมชน

เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณจำนวน 4 คน ผู้นำชุมชนจำนวน 10 คน ผู้เข้ารับการบำบัดรักษาและผู้ผ่านการบำบัดรักษา จำนวน 15 คน และภาคีที่เกี่ยวข้องจำนวน 7 คนให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของศูนย์แสงอรุณ ซึ่งทำให้การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดไม่ประสบผลสำคัญส่วนหนึ่งเกิดจากตัวผู้เสพยาเสพติด และผู้ผ่านการบำบัดที่มีภูมิด้านทานทางจิตใจที่อ่อนแอ และมีมิติทางความคิดของคนในพื้นที่ที่คิดว่ายาบ้าไม่ใช่ยาเสพติด ผันเป็นเพียงยารักษาโรค ทำให้เกิดการกลับไปเสพซ้ำได้ง่าย ซึ่งเมื่อผู้ผ่านการบำบัดรักษาจากศูนย์แสงอรุณบางคนที่มีจิตใจยังไม่เข้มแข็งพอก็มีโอกาสกลับไปเสพซ้ำ หากกลับไปอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ยังมีสถานการณ์ปัญหาเสพยาเสพติดอยู่ มีกลุ่มเพื่อนที่ใช้นยาเสพติดอยู่การกลับมาเสพซ้ำจึงเป็นเรื่องง่าย

สำหรับปัจจัยในด้านครอบครัว คนในชุมชน ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งประกอบไปด้วยเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณจำนวน 4 คน ภาคีที่เกี่ยวข้องจำนวน 7 คน ให้ข้อมูลดังนี้ ด้านครอบครัวครอบครัวของผู้ที่เข้ามาบำบัดรักษาสามารถเข้ามาเยี่ยมผู้ป่วยได้อย่างเป็นอิสระ และมีการพูดคุยบอกเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นในชุมชน ส่งผลเสียและบั่นทอนจิตใจของผู้ป่วยให้รู้สึกคิดถึงบ้าน

อยากกลับบ้าน ทำให้ผู้เข้ารับการบำบัดหลายคนอยู่ไม่ครบหลักสูตรการบำบัดรักษาของศูนย์แสงอรุณ และรวมทั้งพฤติกรรม ทักษะคิดของครอบครัว คนในชุมชนที่มองผู้ผ่านการบำบัดในด้านลบ ไม่ดูแลเอาใจใส่กัน ไม่ให้โอกาส และไม่มีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง ติดตามดูแลผู้ผ่านการบำบัดอย่างจริงจังส่งผลให้ผู้ผ่านการบำบัดกลับมาเสพยาและเข้าสู่วงจรของปัญหาเสพยาเสพติดเหมือนเดิม

ด้านสถานการณ์ยาเสพติดในสังคม

เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณจำนวน 4 คน ผู้นำชุมชนจำนวน 10 คน ผู้เข้ารับการบำบัดรักษาและผู้ผ่านการบำบัดรักษาจำนวน 15 คน และภาคีที่เกี่ยวข้องจำนวน 7 คน ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาเสพยาเสพติดในพื้นที่ที่เป็นสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานของศูนย์แสงอรุณยังไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งสถานการณ์ปัญหาเสพยาเสพติดในพื้นที่อำเภอปาย ยังมีความรุนแรง ยังมียาเสพติดในพื้นที่จำนวนมาก ยังมีกลุ่มผู้ค้าในพื้นที่ที่ยังไม่มีหน่วยงานใดเข้าไปจัดการ โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดอาทิเช่น บ้านปาย่าง บ้านยะโป้ บ้านใหม่ ส่งผลทำให้ผู้ที่ผ่านการบำบัดรักษาจากศูนย์แสงอรุณเมื่อกลับไปอยู่ในชุมชนที่ยาเสพติดหาซื้อได้ง่าย

ด้านนโยบายและมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดของรัฐบาล

ปัจจัยด้านนโยบายและมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดของรัฐบาล เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณจำนวน 3 คน ผู้นำชุมชนจำนวน 10 คน และภาคีที่เกี่ยวข้องจำนวน 7 คน มีความคิดเห็นว่า มาตรการทางกฎหมายของรัฐบาล นโยบายของรัฐบาลที่มีการปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา มีผลต่อการขยายตัวของปัญหาเสพยาเสพติดอันส่งผลต่อการดำเนินงานของศูนย์แสงอรุณ ที่ผ่านมามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่มีความจริงจังในการแก้ไขปัญหาก่อนหน้านี้ยังไม่มีการแก้ไขปัญหาค้าผู้เสพยา ผู้ค้ายาเสพติดจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนอาจจะไม่สามารถแก้ไขได้ในอนาคต ส่งผลให้ในพื้นที่อำเภอปาย ยังมีผู้เสพยา ผู้ค้า และยาเสพติด รวมทั้งมาตรการในการจัดการปราบปรามกลุ่มผู้ค้าในพื้นที่ยังไม่จริงจัง ทำให้ผู้เสพยา ผู้ค้าไม่เกรงกลัวกฎหมาย ทำให้ยังมียาเสพติดในพื้นที่ ส่งผลให้ผู้ติดยาสามารถหาซื้อยาเสพติดได้ง่าย และเลิกยาก รวมถึงมีเจ้าหน้าที่ภาครัฐบางคนเข้าไปมีผลประโยชน์ร่วมกับกลุ่มนักค้า ส่งผลให้การดำเนินงานของศูนย์แสงอรุณ

ภาคีที่เกี่ยวข้องจำนวน 2 คน ให้ข้อมูลด้านการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่รัฐที่ต้องขึ้นตรงกับนโยบายเป็นสำคัญ เพราะนโยบายส่งผลต่องบประมาณในการหนุนเสริมการทำงานในพื้นที่ หากนโยบายมุ่งเน้นการปราบปราม จับกุมมากกว่าการสร้างการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ งบประมาณที่ได้ก็จะมุ่งเน้นงานปราบปรามมากกว่างานป้องกัน อีกทั้งการดำเนินงานของศูนย์แสงอรุณเป็นการทำงานในเชิงงานป้องกัน

สำหรับการปราบปรามกลุ่มนักค้าต้องเป็นบทบาทหลักของเจ้าหน้าที่รัฐที่จะช่วยให้สถานการณ์ปัญหายาเสพติดในชุมชนลดลงและหมดไปได้ หากในพื้นที่ยังมียาเสพติด ก็ต้องเกิดวงจรของผู้เสพ ผู้ติดซ้ำอยู่ต่อเนื่อง เหตุการณ์ที่ทางศูนย์แสงอรุณเคยประสบคือ มีผู้เข้ารับการรักษา ในความเป็นจริงเป็นทั้งผู้เสพ ผู้ค้า และผู้ขนยา ซึ่งแฝงตัวเข้ามาดูกระบวนการทำงานของศูนย์ว่ามีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับหน่วยงานภาครัฐหรือไม่ เกี่ยวข้องกับกระบวนการปราบปรามกลุ่มนักค้าหรือไม่ สำหรับในส่วนของผู้เข้ารับการรักษาและผู้ผ่านการบำบัดจำนวน 15 คน ไม่มีความคิดเห็นในประเด็นนี้เพราะไม่รู้

ด้านบุคลากรทั้งในส่วนของศูนย์

เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์แสงอรุณจำนวน 4 คน ผู้นำชุมชนจำนวน 10 คนและภาคีที่เกี่ยวข้องจำนวน 7 คน มีความคิดเห็นในเรื่องของจำนวนบุคลากรภายในศูนย์แสงอรุณที่มีน้อย แต่ภาระงานมาก ส่งผลต่อดำเนินงานภายในศูนย์หากมีจำนวนผู้เข้ารับการรักษาจำนวนมาก ภาคีที่เกี่ยวข้องจำนวน 2 คนให้ข้อมูลประเด็นการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และภาคีในพื้นที่ในการเฝ้าระวัง ติดตามผู้ผ่านการบำบัดยังมีน้อย ยังไม่มีการหนุนเสริมการทำงานด้านการติดตามร่วมกับศูนย์อย่างจริงจัง รวมทั้งการส่งต่อข้อมูลผู้เสพ ผู้ติดในพื้นที่ อันเป็นเหตุและปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานของศูนย์แสงอรุณ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอนยังมีข้อจำกัดในการดำเนินงานและทำให้การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดยังไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

ด้านอื่นๆ

ผู้นำชุมชนจำนวน 10 คน มีความคิดเห็นเพิ่มเติมในส่วนของสาเหตุที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดของศูนย์แสงอรุณ คือ ศูนย์แสงอรุณมีกฎระเบียบ ข้อบังคับที่อ่อนเกินไป ทำให้ผู้เข้ารับการรักษาบางคนไม่รู้สึกเกรงกลัวและอยากที่จะเลิกยาเสพติดอย่างจริงจัง